

Årlig redegørelse

2000

Forsvarsministeren

Årlig Redegørelse 2000

Forsvarsministeren

Ministerens Forord

Som nyudnævnt forsvarsminister er det fristende at tage æren for forgængerens succeser og lægge afstand til ting, der gik mindre godt. Men jeg er faktisk ikke stødt på nogen sager, som jeg føler trang til at lægge luft til. Tværtimod er forsvaret med blandt andet forsvarsforliget 2000-2004 i faste og gode rammer. Det betyder dog ikke, at mit job mangler udfordringer. Dem er der rigelig af, og jeg glæder mig til at prøve kræfter med dem.

Den største af dem alle er vel nok selve udmøntningen af forsvarsforliget. Aftalen er én ting – noget andet er at flytte folk, enheder og materiel til helt nye steder. Faktisk er der kun meget få tjenestesteder i hele forsvaret, som ikke bliver berørt af forliget på den ene eller den anden måde.

For mig er det vigtigt, at denne omstrukturering, som er den største i forsvaret siden 2. Verdenskrig, sker med respekt for den enkelte ansatte. For ligeså nødvendigt det er at omstille forsvaret yderligere fra territorialforsvar til at kunne gennemføre internationale operationer, ligeså nødvendigt er det, at folk føler, at der bliver taget hensyn til dem i en svær omstillingstid. Især fordi der er tale om personer, som har tjent forsvaret godt igennem mange år.

De enkelte brikker i forligets puslespil er nu endeligt fordelt med igangsættelse af alle forligsprojekterne, men flere af brikkerne i form af nybygninger, flytninger og lignende bliver først sat endelig på plads i de kommende år.

Omstillingen har været hård for forsvaret i år 2000 og vil også være det i 2001. Derefter begynder det at lysne, og inden udgangen af det nuværende forlig vil der være skabt en sammenhæng mellem mål og midler, som set fra min stol betyder, at forsvaret kan se frem til det næste forsvarsforlig med sindsro. Forsvaret har gennem sin vilje til omstilling fremtidssikret sig selv og skal ikke som andre lande først nu til at tage det lange seje træk.

Et flot eksempel på omstillingen af det danske forsvar er udsendelsen SHIRBRIG-styrken til Eritrea og Etiopien kort før jul. Cirka 320 danske soldater indgår i styrken og er med deres professionalisme endnu engang med til at befæste Danmarks position som

en af de mest ansvarfulde nationer, når freden skal bevares rundt omkring i verden.

Danmark kan med rette være stolt af SHIRBRIG's første udsendelse. For Danmark har været en uundværlig drivkraft i bestræbelserne på at stille en hurtig udrykningsstyrke til rådighed for FN. Udrykningsstyrken er et mangeårigt ønske fra FN's side om at kunne gå hurtigt ind i en konflikt og dermed undgå, at kriser udvikler sig yderligere og koster flere menneskeliv. Netop denne opgave er danskerne med til at løse i Eritrea i øjeblikket. Sammen med en lang række andre lande sørger vi for, at etioperne og eritreerne løser problemerne ved forhandlingsbordet og ikke i den krig, som har kostet mere end 100.000 mennesker livet og har fået tilnavnet 'Afrikas mest meningsløse'.

Selv om de danske soldaters indsats på Afrikas Horn ydes i nye, sandfarvede kampuniformer, så følger soldaterne sporet fra den efterhånden mangeårige indsats på Balkan. Professionalisme, omtanke og en ubetvivlelig upartiskhed er med til at gøre de danske soldater uhyre anerkendte både blandt civilbefolkningerne og kollegerne fra andre lande.

At danskerne er med til at gøre en forskel, kan man også tydeligt se i Bosnien, hvor fjendskab mellem de etniske grupper nu er afløst af spirende optimisme og samarbejde. Dette ville ikke være sket så hurtigt, hvis Danmark og resten af det internationale samfund ikke havde været villige til at spille en aktiv rolle i området.

Udviklingen i regionen har desuden fået et yderligere skub i den rigtige retning med systemskiftet i Beograd. Alene det, at præsident Kostunica kom til magten gennem et demokratisk valg, lover godt for fremtiden i det så hårdt plagede område. Jeg håber, at der nu er sat gang i en proces, hvor de ansvarlige for nogle uhyrlige forbrydelser mod menneskeheden bliver stillet til regnskab for deres gerninger. Dette er et vigtigt led i en udvikling, som gerne skulle føre til en afspænding i forholdet mellem Serbien og Kosovo, hvor danske soldater også forhindrer stridigheder mellem de etniske grupper og dermed forhindrer, at endnu flere menneskeskæbner bliver ødelagt.

I EU går udviklingen på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område meget stærkt i øjeblikket. Vestunionen er historie, og EU vil i

fremtiden påtage sig krisestyringsopgaver. EU og NATO er i fuld gang med at aftale, hvordan EU kan trække på NATO's planlægningsekspertise og materiel til den 60.000 mand store styrke, som EU skal have til rådighed i 2003.

Styrken skal kunne indsættes i konflikter på eksempelvis Balkan, så EU kan tage sin del af det internationale ansvar for en fredelig udvikling i verden. Danmark har et forbehold på forsvarsområdet, der forhindrer os i at tilmelde enheder til denne styrke, som også er åben for NATO-medlemmer og andre, der ikke er med i EU. I alt 29 lande har tilmeldt enheder til styrken. Dermed kan vi meget vel komme i den paradoksale situation, at både Norge, Finland og Sverige deltager uden Danmark i en fredsbevarende EU-operation, selv om ingen af dem er medlemmer af både NATO og EU, som vi er. Senest har selv Rusland vist interesse for at stille styrker til rådighed for sådanne operationer

Vi er på vej til at placere os selv på sidelinien. Er det, hvad vi vil? Der er brug for debat. Der er ikke tale om et europæisk territorialforsvar, men om at Europa skal kunne trække en større del af læsset i krisestyringsoperationer og yde en mere effektiv indsats. Det vil også styrke NATO. Det er de samme militære enheder, vi taler om, og der vil blive etableret et tæt samarbejde mellem EU og NATO. Processen er i fuld gang, og vi står som sagt på sidelinien. Det er der grund til at tænke over.

Det danske forsvar står med andre ord over for både indenlandske og internationale udfordringer, og jeg føler mig privilegeret over at kunne være med til at præge udviklingen. For det danske forsvar leverer en indsats, som er uundværlig for både danskerne og det internationale samfund.

Jan Trøjborg

Forsvarsminister Jan Trøjborg inspicerer æreskommando i anledning af den canadiske forsvarsminister, Arthur Eggleton's, besøg den 8. Februar 2001
(Foto; Leif Ernst)

Status i implementeringen af forsvarsforliget

Indledning

År 2000 var første år i Aftale om forsvarrets ordning 2000 - 2004, der blev indgået mellem seks af Folketingets partier i maj måned 1999. Dette var således året, hvor implementeringen af forsvarsforliget tog fart. Her opridses hovedtrækkene af forliget, og der gøres status over forligets implementering. Der henvises i øvrigt til kapitel 1 i Årlig Redegørelse 1999 for en detaljeret beskrivelse af forligets indhold.

Partierne bag forsvarsforliget er enige om, at det danske forsvar kan omstilles, således at vægten forskydes fra forsvar af dansk område til kapacitet til internationale operationer. Samtidig prioriteres materielinvesteringer og større mobilitet. Den mindre krigsstyrke medfører, at der er behov for færre værnepligtige. Dette medfører behov for en mindre støttestruktur, hvorfor der kan gennemføres betydelige rationaliseringer og tilpasninger af forsvarrets struktur. Herved frigøres ressourcer til bl.a. øgede materielinvesteringer, og i forsvarrets drift opnås en bedre balance mellem mål og midler.

Permanente strukturtilpasninger tager lang tid at gennemføre og kræver indledningsvis store engangsinvesteringer. Det er derfor nødvendigt at foretage en række midlertidige besparelser for at få tingene til at hænge sammen. De midlertidige besparelser gennemføres primært i starten af forligsperioden, og den økonomiske situation bliver således bedre senere i forligsperioden i takt med, at de permanente strukturtilpasninger slår igennem.

Strukturtilpasninger

Forliget indeholder omfattende strukturtilpasninger i alle værn. I hæren bliver der f.eks. flyttet, sammenlagt og nedlagt regimenter, ligesom der bliver afhændet kaserner. Som eksempler på tilpasningerne kan nævnes, at Dronningens Livregiment, Slesvigske Fodregiment og Prinsens Livregiment ved årsskiftet 2000/2001 blev sammenlagt under navnet Prinsens Livregiment og flytter til

Skive, ligesom Gardehusarregimentet, Danske Livregiment og Sjællandske Livregiment ved årsskiftet 2000/2001 blev sammenlagt under navnet Gardehusarregimentet og flytter til Slagelse. Nørrejske Artilleriregiment og Sønderjyske Artilleriregiment blev 1. november 2000 sammenlagt som Dronningens Artilleriregiment og flytter til Varde. Sammenlægning af hærens militærregioner med hjemmeværnets regioner blev påbegyndt den 1. juli 2000 med oprettelsen af Lokalforsvarsregion Bornholms Værn, hvori indgår den tidligere Militærregion VII og Bornholms Hjemmeværn.

Missiltorpedobåde af WILLEMOES-klassen, forrest SEHESTED, under bunkring til søs ved et tankfartøj af FAXE-klassen. Begge klasser er udfaset. (Foto: Thomas Rønn)

Inden for søværnets område er der udfaset i alt 15 enheder, bl.a. 10 torpedomissilbåde af Willemoes-klassen og inspektionsskibet BESKYTTEREN, som senere blev doneret til Estland. Til gengæld er der i forligsperioden bl.a. afsat penge til at anskaffe to fleksible støtteskibe, der vil være velegnede til internationale operationer. Disse støtteskibe vil bl.a. kunne løse transportopgaver, bl.a. til reaktionsstyrker, fungere som maritim sanitetsenhed, støtte andre flådeenheder eller fungere som kommandoskib for en flådestyrke eller en styrke bestående af enheder fra flere værn. I forligsperioden vil der endvidere ske forberedelser – projektering – til at bygge en ny klasse af større enheder, der benævnes patruljeskibe, efter 2004. Patruljeskibene vil have et betydeligt kamppotentialer og vil være velegnede til deltagelse i internationale operationer.

Forliget indebærer også omfattende strukturændringer i flyvevåbnet, bl.a. nedlæggelse af Flyvestation Værløse som flyoperativ flyvestation og flytning af Eskadrille 721 (transport- og inspektionsfly), Eskadrille 722 (redningshelikoptere) og Søværnets Flyvetjeneste til Flyvestation Aalborg og Flyvestation Karup samt nedlæggelse af Flyvestation Vandel og flytning af Hærens Flyvetjeneste til Flyvestation Karup. I løbet af år 2000 er Eskadrille 531 og Eskadrille 541 (HAWK) lukket, og der er forberedt en sammenlægning af Luftværnsgruppen og Kontrol- og Varslingsgruppen til Kontrol- og Luftforsvarsgruppen. Tillige er flyvevåbnets ingeniøreskadroner deaktiveret og flyvevåbnets uddannelse af værnepligtige samlet på Flyvestation Karup i rammen af flyvevåbnets nye Førings- og Operationsstøtteskole. En del af disse strukturændringer forudsætter, at der forinden bygges eller renoveres faciliteter til de enheder, der skal flytte. Mange af disse strukturændringer føres derfor ud i livet senere i forligsperioden, mens der i 2000 er arbejdet intenst på at forberede strukturændringerne.

Forsvarsforliget indebærer, at hjemmeværnet omstilles til løsning af nye og mere krævende opgaver, hvilket er beskrevet i kapitel 8. I hjemmeværnet sker der endvidere en række rationaliseringer og tilpasninger af strukturen, bl.a. er hjemmeværnets forsyningsdepoter og centralt depot nedlagt i løbet af året. Ligeledes er alle hjemmeværnets regionale regnskabskontorer nedlagt og et centralt oprettet.

Strukturprojekterne i det samlede forsvar vil gradvist blive implementeret frem til 2004. Den samlede driftsbesparelse ved fuld implementering af alle strukturprojekter forventes at blive ca. 1,6 mia. kr. pr. år (prisniveau 1999). Meget naturligt er der kun få strukturprojekter, der har kunnet afsluttes allerede i år, men det vurderes, at implementeringen af strukturændringerne forløber planmæssigt.

Byggeprojekter

Hovedparten af de større forligsrelaterede byggeprojekter er under projektering. For enkelte projekter er anlægsfasen indledt. Implementeringen og gennemførelsen af projekterne forløber tilfredsstillende, og projektøkonomien overholdes. De projekter, der har afsæt i udflytningen fra Flyvestation Værløse, er lidt forsinket som følge af, at arbejdet i Implementeringsstyringsgruppen vedrørende Flyvestation Værløse tog længere tid end forudset.

Der blev igangsat meget byggeri i 2000. Her ses byggepladsen på Flyvestation Karup, hvor et nyt bygningskompleks opføres til Flyvertaktisk Kommando.

(Foto: Poul Henriksen)

Der er allerede gennemført en række af de planlagte afhændelser, således er blandt andre Viborg Kaserne og Gurrehus solgt. Der er indledt forhandlinger med interesserede købere for en række af de øvrige etableringer, der bliver ledige i forligsperioden.

Personelmæssige tilpasninger

De mange strukturtilpasninger i forsvaret medfører at også personsammensætningen skal tilpasses. Tilpasningen er i årets løb søgt gennemført under hensyntagen til løsningen af forsvarets opgaver. I forligsperioden forventes personelstyrken reduceret

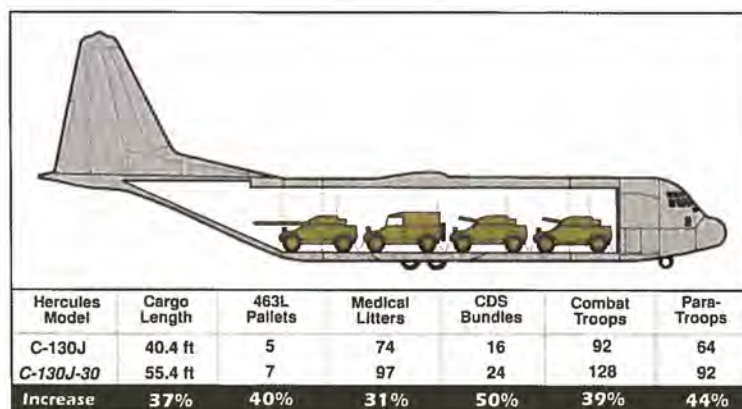
med ca. 3.400 faste årsværk. For at begrænse behovet for uansøgt afsked blandt forsvarrets fastansatte personel i videst mulig omfang har der hele året været et selektivt ansættelsesstop, således at der kun er rekrutteret nøglepersonel.

Det selektive ansættelsesstop har bl.a. betydet, at der ved udgangen af året var ca. 1300 ubesatte stillinger i forsvaret som følge af aldersbetinget og frivillig afgang. Dette har givet mulighed for omplacering af afskedstruet personel og samtidig været med til at begrænse behovet for afskedigelser.

Til støtte for beskæftigelse og uddannelse af afskedstruet, hjemsendt eller afskediget personel er forsvarrets job- og uddannelseskonsulentordning videreført under begrebet Forsvarets Rådgivning om Omstilling, og der er således oprettet personel- og servicekontorer ved berørte tjenestesteder.

Materielanskaffelser

Forsvarsforligets materielkitse indeholder disponeringer for mere end 12 mia. kr. fordelt over hele forligsperioden. Hertil kommer, at der afsættes midler til fortsat deltagelse i det nordiske ubådsprojekt (Viking), at der kan deltages i næste fase af det amerikanske Joint Strike Fighter projekt, idet udgifterne dog skal afholdes af Erhvervsministeriet, samt at der kan deltages i et evt. fælles NATO-projekt vedr. Alliance Ground Surveillance. Forsvarsforliget medfører således en væsentlig fornyelse af dele af forsvarrets materiel.

Oversigtstegning, der viser kapacitetsforøgelsen for den nye type transportfly, der skal indkøbes til flyvevåbnet. (Tegning: Lockheed Martin)

Forsvarsministeriet har i år fået Finansudvalgets tilladelse til at bruge i alt 4.473 mio. kr. til større materielanskaffelser, idet der er disponeret projekter udover dem, der skulle disponeres i år i henhold til forligets materielskitse. Dette skyldes en note til materielskitzen, som giver mulighed for at kontrahere samlet for projekter, der er planlagt disponeret over flere år, når der kan opnås økonomiske fordele derved. De projekter, der er givet tilladelse til at implementere, er følgende:

- Opgradering af kampvogne for ca. 911 mio. kr.
- Radiokommunikationsudstyr til søværnet for ca. 65 mio. kr.
- Erstatningsanskaffelse for de resterende to Gulfstream III fly for ca. 497 mio. kr.
- Kommunikationsmateriel til hæren for ca. 542 mio. kr.
- Nye geværer til hæren og hjemmeværnet for ca. 204 mio. kr.
- Transportkøretøjer til hjemmeværnet for ca. 20 mio. kr.
- Nye transportfly af typen C-130J-30 for ca. 2.184 mio. kr.
- Observations- og ABC materiel til hjemmeværnet for ca. 51 mio. kr.

Tysk LEOPARD 2A5 testes af Hærens Kampskole i Oksbøl
(Foto: Hærens Kampskole)

Med hensyn til den planlagte anskaffelse af nye redningshelikoptere i et fællesnordisk projekt har det ikke været muligt at udarbejde indstilling til Finansudvalget i år, idet evaluering af de modtagne tilbud fra potentielle leverandører har været mere kompliceret og ressourcetrævendende end først antaget. Det forventes, at der kan træffes beslutning om anskaffelse af nye helikoptere medio 2001.

Afslutning

Samlet vurderes implementeringen af forsvarsforliget at forløbe tilfredsstillende. Forliget indebærer en omfattende omstrukturering af forsvaret, hvilket kræver en stor indsats fra alle ansatte i forsvaret og medfører store midlertidige besparelser i starten af forligsperioden. Når omstruktureringen er gennemført, vil resultatet være et fremtidsorienteret og rationelt drevet forsvar med en tilfredsstillende balance mellem mål og midler.

Det internationale engagement

Indledning

Året var præget af, at det omfattende internationale engagement medførte behov for reduktioner af det samlede bidrag til internationale operationer. De danske bataljoner ved KFOR og ved SFOR blev derfor reduceret i årets løb. På den internationale front skabte magtskiftet i Beograd forhåbning om et gennembrud for freden på Balkan.

Udviklingen på Afrikas Horn med indledningsvis en våbenhvile og derefter underskrivelse af en egentlig fredsftale mellem Eritrea og Etiopien førte til indsættelse af en fredsbevarende styrke under FN med dansk deltagelse i form af HQCOY/SHIRBRIG jf. kapitel 3.

Kosovo

Indsatsen for at stabilisere situationen

Kosovo vedblev året igennem med at være en af de største udfordringer for det internationale samfund. Fra dansk side var man aktivt involveret i provinsen og forsøgene på at fremme en fredelig udvikling på Det Vestlige Balkan. Der blev ydet et stort arbejde for at genopbygge provinsen og opbygge et bæredygtigt, demokratisk samfund. Den humanitære nød blev umiddelbart afhjulpet, men det lykkedes ikke at skabe en situation, hvor de forskellige etniske grupper kunne leve i fred med hinanden.

Antallet af drab faldt betydeligt, men selv om det efterhånden lykkedes at tilvejebringe den forudsete politistyrke, var området præget af kriminalitet og lovløshed. Manglen på et retssystem var tydeligt. Der var ingen rigtige fængsler, og der manglede uddannet kriminalpoliti og dommere.

KFOR og UNMIK fortsatte bestræbelserne på at stabilisere den spændte situation mellem kosovo-albanere og kosovo-serbere. Minoritetsgrupperne, især kosovo-serbere og romaerne, blev udsat for stadigt større pres fra kosovo-albanere.

Mitrovica fortsatte med at være arnested for talrige konfrontationer mellem kosovo-albanere og -serbere. Især i løbet af foråret var der mange konfrontationer. KFOR iværksatte flere tiltag for at dæmme op herfor. De tilførte bl.a. forstærkninger og indførte udgangsforbudszoner, hvilket efterhånden lagde en dæmper på urolighederne.

UNMIK havde dog generelt svært ved at håndtere problemerne i byen på grund af en svag civil administration. Som en konsekvens heraf og ikke mindst på grund af voldsom forurening iværksatte UNMIK og KFOR den 14. august en operation mod blyværket i Zvecan uden for Mitrovica for at gennemtvinge en midlertidig lukning af værket. Operationen forløb forholdsvis fredeligt, idet FN overtog forpligtelsen til at udbetale lønninger til værkets arbejdere.

*Blysmelteværket i Zvecan var en væsentlig forureningskilde i området.
(Foto: Thomas Rønn)*

Lokalvalgene i Kosovo den 28. oktober 2000 var et skridt i retning af, at Kosovos befolkning i større udstrækning kan tage ansvar for egne forhold. Vinderen ved valgene var det moderat nationalistiske parti, Kosovos Demokratiske Liga (LDK), med hele 58 procent af stemmerne. Ligaen var under ledelse af den gennem mange år "uformelle præsident" i de parallelle albanske strukturer i Kosovo, Ibrahim Rugova, der hermed gjorde politisk come back. De partier, der var udsprunget af den nedlagte Koso-

vos Befrielseshær (UCK), det vil sige Kosovos Demokratiske Parti (PDK), der ledes af Hashim Thaci, og Alliancen for Kosovos Frihed (AAK), fik et for dem uventet dårligt resultat med formentlig 27 pct. af stemmerne.

Valgsejren for de moderate kræfter gav forventning om kompromismuligheder i provinsen, men også Rugova havde Kosovos fulde uafhængighed som mål. Han forfulgte dog målet udelukkende med fredelige midler. Mens 80 pct. af kosovo-albanerne deltog i valgene, lod kun ca. 1 pct. af de over 75.000 serbere i provinsen sig registrere som vælgere. Der var dermed reelt ikke deltagelse fra provinsens serbiske mindretal, endsize fra de over 200.000 kosovo-serbiske flygtninge, der fortsat befandt sig i selve Serbien. Valget blev derfor ikke anerkendt af Beograd. FN-administratoren af Kosovo, Bernard Kouchner, forventede som kompensation at udpege serbere til kommunalbestyrelserne i kommuner med stort serbisk mindretal.

Det danske bataljon i Kosovo

Den danske bataljon ved KFOR var fortsat tilknyttet en fransk ledet brigade (Multinational Brigade North), der har hovedkvarter i Mitrovica. Bataljonens personel, der havde været udsendt siden begyndelsen af august 1999, blev afløst af hold 2 januar/februar. Samtidig hermed blev bataljonen reduceret til cirka 820 soldater. I begyndelsen af februar blev situationen i Mitrovica forværret, og bataljonens nyankomne enheder blev indsat til forstærkning af de franske enheder for at dæmpe urolighederne i og omkring Mitrovica. Der blev i den forbindelse rig lejlighed til at afprøve bataljonens særlige beskyttelsesudstyr.

I forbindelse med rotationen af hold 2 og 3 i begyndelsen af august blev den danske bataljon i KFOR yderligere reduceret til cirka 730 soldater, idet kampvogneskadronen blev afløst af en pansret panserværnsraketedeling, den tunge mortérdeling blev hjemtaget, og spejderdelingen blev reduceret til en spejdersektion. Bataljonen bestod herefter af en stab, et stabskompagni – hvori den pansrede panserværnsraketedeling og spejdersektionen indgik, to panserinfanterikompanier, et logistikkompagni, signal-, ingeniør- og militærpolitienheder samt et nationalt støtteelement. Endvidere var et mindre dansk element tilknyttet den franske brigadestab. De danske enheder deltog fra 14. august 2000 – umiddelbart efter rotationen til hold 3 – i den tidligere nævnte operation mod blysmeltværket i Zvecan.

Dansk LEOPARD-kampvogn med mine-rydningsudstyr på patrulje i Kosovo.
(Foto: Thomas Rønn)

Bosnien

Situationen i Bosnien

Siden Dayton-aftalen fra 1995 har Bosnien-Herzegovina gjort et vist fremskridt m.h.t. opbygning af demokratiske institutioner og forsoning mellem de etniske grupper (bosniakker, kroater og serbere). Ved lokalvalget 8. april sås en tendens til, at vælgerne i Bosnien-Herzegovina begynder at søge andre partier, der er mindre etnisk opdelt og lægger mere vægt på økonomiske og sociale spørgsmål samt på at bringe landet ud af dets politiske isolation. Lokalvalget 8. april medførte således en vis tilbagegang for nationalistpartierne og en forholdsvis pæn fremgang for især det multi-etniske socialdemokratiske parti, SDP, blandt bosniakkiske vælgere. De føderale valg i Bosnien 11. november blev vel gennemført, men resultatet synes noget blandet: Der var fremgang for det multi-etniske SDP, men også fortsat stor opbakning til nationalistiske partier. På baggrund af den positive tendens ved valget 8. april i år, må valget 11. november derfor siges at være en skuffelse.

Valget i Kroatien i begyndelsen af året sendte et klart signal til de bosniske kroater om, at støtten til de separatistiske bestræbelser fra kroatisk side ville svinde ind, hvilket satte de bosniske kroater under pres.

Brcko-område fik 8. marts officiel status som særskilt distrikt fælles for Republika Srpska og Føderationen, men styret af en nyskabt multietnisk og demokratisk distriktsregering. Brcko Multi-Ethnic Police Force blev som første fællesinstitution erklæret operativ. Hermed var der fundet en løsning for dette strategiske område.

I årets løb deltog SFOR i anholdelsen af en række formodede krigsforbrydere i Bosnien, ligesom SFOR arbejdede sammen med Office of the High Representative (OHR) på omstrukturering og 15 % reduktion af parternes væbnede styrker.

Kriminalitet og korruption var året igennem en væsentlig hindring for den økonomiske udvikling, som er en forudsætning for at kunne sikre fred på længere sigt. Økonomiske reformer og bekæmpelse af kriminalitet og korruption er derfor fortsat et højt prioriteret mål for det internationale samfund.

Tilpasning af SFOR

NATO indledte ved årsskiftet en tilpasning af SFOR's styrke, struktur og opgaver. SFOR blev i den forbindelse reduceret fra cirka 30.000 personer til cirka 22.000. Brigadeniveauet udgik af kommandostrukturen, hvorefter der var tre divisioner med hver fire til fem kampgrupper underlagt. Forudsætningen for denne reduktion var et væsentligt anderledes operativt koncept ved SFOR, der lagde vægt på en mere fleksibel anvendelse af enhederne og operationer på tværs af kampgruppernes skillelinier.

Dansk soldat på post i det tidligere Jugoslavien.
(Foto: Thomas Rønn)

Det danske bidrag til SFOR

Som en konsekvens af tilpasning af SFOR blev Den Nordisk-Polske Brigade nedlagt 5. januar og erstattet af Den Nordisk-Polske Kampgruppe, som blev underlagt den amerikansk ledede multinationale division (Multinational Division North). En konsekvens af reduktionen var, at et større ansvarsområde skulle overvåges af en mindre styrke. Danmark bidrog til kampgruppen med en spejdereskadron, en kampvognseskadron og et nationalt støtteelement. Danmark bidrog endvidere med personel til den fælles stab samt kampgruppens stabskompagni, logistikkompagni, kampgruppens multinationale militærpolitienhed og den multinationale enhed, der beskæftigede sig med civil-militære samarbejdsrelationer (CIMIC). Det danske bidrag til kampgruppen ved SFOR udgjorde i alt ca. 400 soldater og ca. 20 til SFOR's hovedkvarter. Kampgruppen bestod endvidere blandt andet af to polske infanterikompanier og en baltisk spejdereskadron. Norge bidrog indledningsvis med en transportdeling, men trak sig fra august ud af samarbejdet for at prioritere indsatsen i Kosovo. Som afløsning herfor blev der opstillet en multinational transportdeling. Finland bidrog med en stor del af CIMIC-kompagniet, ligesom Sverige bidrog med personel i de multinationale underenheder.

Dansk F-16 jagerfly på Grazzanise flybasen i Italien.
(Foto: J. Kjær, Flyvevåbnet)

Dansk flybidrag til luftoperationerne

Danmark deltog også i NATO's luftoperationer på Balkan, Balkan Air Operations, med seks F-16 fly. Disse var stationeret på Grazzanise Air Base ved Napoli i Italien sammen med det tilhørende støtteelement. På grund af flyvevåbnets pilotsituation og behovet for at omskole piloterne til de opdaterede F-16 fly (F-16 MLU) blev styrken hjemtaget pr. 1. juli. Dansk deltagelse sker herefter ved seks F-16 fly på beredskab i Danmark kombineret med periodiske deployeringer til Italien m.h.p. deltagelse i luftoperationerne. Et mindre detachement er permanent udstationeret på basen for at opretholde dette beredskab. Den første af disse blev gennemført i september måned.

Dansk bidrag til de maritime operationer.

Danmark deltager periodisk i NATO's stående flådestyrker i Nordatlanten, STANAVFORLANT og MCMFORNORTH. Derudover har Danmark siden årets begyndelse haft en minebekæmpelsesenhed samt en national logistikenhed tilmeldt på beredskab m.h.p. deltagelse i de maritime operationer til støtte for NATO's operationer på Balkan, såfremt disse atter måtte genoptages.

Det tidligere Jugoslavien (FRY)

Magtskifte i FRY

Udskiftning af Milosevics styre i Beograd var blevet anset som forudsætningen for en varig fred på Balkan. Valget i FRY (de facto Serbien, idet Montenegro officielt bojkottede valget) 24. september resulterede i en - også for Milosevic - uventet stor tilslutning til oppositionens kandidat, Vojislav Kostunica. Støtten var tilsyneladende så massiv, at det ikke var muligt for Milosevic at svindle sig til en valgsejr. Milosevics styre hævdede, at ingen af kandidaterne fik 50 % af stemmerne og udskrev derfor nyvalg til afholdelse 8. oktober 2000.

Oppositionen hævdede imidlertid, at Kostunica havde opnået mere end 50 % af stemmerne, og ville derfor ikke acceptere en anden valgrunde. Oppositionen lagde i stedet et massivt pres på styret. Demonstrationen 5. oktober i Beograd udviklede sig til en folkelig opstand mod præsident Milosevic. I forbindelse hermed blev parlamentsbygningen og den statslige TV station stormet. Både politiet og hæren indtog en afventende holdning. Den 6. oktober tilkendegav forsvaret, at man kun ville gribe ind, såfremt der opstod direkte trusler mod forsvarets ejendom eller personel. Samme dag aflagde den russiske udenrigsminister, Igor Ivanov, besøg i Beograd. Efter samtale med såvel Kostunica som Milosevic udtrykte Ivanov støtte til Kostunica som ny præsident i FRY. Herefter erklærede forsvaret sin støtte til Kostunica, og Milosevic holdt en kort tale i TV, hvori han ønskede Kostunica tillykke med valgsejren. Den 7. oktober blev Kostunica formelt indsat som landets præsident.

Døren var dermed åbnet for, at FRY kunne påbegynde en tilbagevenden til det internationale samfund. FRY blev 1. november 2000 optaget som nyt medlem af FN, hvilket blev fulgt op af medlemskab af OSCE. Hermed var der sat fornyet håb om et gennembrud for freden, og dermed en demokratisk udvikling af Balkan.

Den 23. december 2000 blev der afholdt valg til det serbiske parlament. Valgdeltagelsen var på 59%. Resultatet bekræftede den allerede forudsete valgsejr til DOS, der fik ca. 65% af stemmerne. Milosevic' socialistpartiet (SPS) fik ca. 14 %. Det radikale serbiske parti SRS fik ca. 9% af stemmerne, mens det ultranationalistiske parti SSJ overraskende fik ca. 5% af stemmerne. Øvrige partier nåede ikke over spærregrensen på 5 %.

På baggrund af valget havde DOS mandat til at påbegynde den nødvendige omstillings- og reformproces for at bringe Serbien tilbage i det europæiske samarbejde.

Øvrige danske missioner

UNTAET

United Nations Transitional Administration in East Timor (UNTAET) erstattede den 25. oktober 1999 den australsk ledede multinationale styrke i Øst Timor – INTERFET. UNTAET overtog ansvaret for Øst Timor med udgangen af februar i år. Resolutionen autoriserer en samlet styrke på ca. 10.200 mand. Danmark bidrager med to stabsofficerer samt to observatører.

UNIKOM

United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission (UNIKOM) er en observatørmission på ca. 1.300 soldater, der siden Golfkrigen i 1991 har overvåget den demilitariserede zone mellem Irak og Kuwait. Selve observatørstyrken omfatter ca. 200 militære observatører, hvoraf Danmark stiller fem mand. Observatørstyrken støttes af en infanteribataljon fra Bangladesh samt en række støtteenheder.

UNMOGIP

United Nations Military Observers Group in India and Pakistan (UNMOGIP) er en observatørmission på ca. 45 observatører, der siden 1948 har overvåget det omstridte grænseområde Kashmir mellem Indien og Pakistan. Danmark bidrager med seks observatører.

UNMOP

United Nations Mission of Observers in Prevlaka (UNMOP) er en observatørmission på ca. 27 personer, der overvåger afmilitariseringen af Prevlaka-halvøen i Kroatien. Danmark bidrager med en observatør.

UNMIK

United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK) blev oprettet i juni 1999 som en midlertidig civil administration i Kosovo. UNMIK har blandt andet til opgave at udføre de basale civile administrative funktioner i Kosovo, skabe mulighed for en politisk proces, der skal afgøre Kosovos fremtidige status, støtte genopbygning og humanitær bistand, opretholde lov og orden, fremme respekten for menneskerettighederne samt sikre, at alle flygtninge og internt fordrevne personer frit og uhindret kan vende tilbage til deres hjem i Kosovo. Danmark bidrog med en officer.

Den 8. december blev det meddelt fra FN, at den danske forsvarsminister Hans Hækkerup var udpeget til at afløse franskmænden Bernard Kouchner som chef for FN's midlertidige administration i Kosovo.

MONUC

Mission Observateur des Nations Unies a Congo (MONUC) har til opgave at monitere implementeringen af Lusaka-våbenhvileaftalen, der blev underskrevet 31. august 1999. Der er nedsat en Joint Military Commission med henblik på at etablere forbindelse med relevante hovedkvarterer samt udarbejde en plan for de stridende parters tilbagetrækning og demobilisering. Missionen skal tillige støtte humanitære hjælpeindsatser i området. Missionens samlede styrke forventes at blive på ca. 5.600 mand, heraf ca. 500 observatører. Danmark bidrager med én stabsofficer ved Joint Military Commission samt én observatør.

UNMEE

United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE) har til opgave at monitere implementeringen af de af Eritrea og Etiopien aftalte tiltag, der vil bringe grænsedragning m.m. tilbage til situationen før de seneste krigshandlinger mellem landene. Missionens samlede styrke forventes at blive omkring 4.200 mand, heraf ca. 220 observatører. Danmark bidrager med et hovedkvarterkompagni og stabsofficerer i SHIRBRIG, der er indsat i området, og hvor chefen, den hollandske generalmajor Patrick C. Cammaert, er Force Commander.

Danske soldater i den nye ørkenuniform, der bliver brugt under udsendelse til Eritrea. Uniformer og køretøjer blev vist frem under udstillingen "Krudt og Kugler", her på Kongens Nytorv.
(Foto: Forsvarets Oplysnings og Velfærdstjeneste)

UNMOT

United Nations Mission of Observers in Tadsjikistan (UNMOT) var en observatørmission på ca. 38 mand, der overvågede fredsaftalen mellem regeringen og oprørsstyrkerne i Tadsjikistan. Missionen blev oprettet i 1993 og ophørte officielt med at eksistere den 15. maj 2000 efter en vel gennemført mission. Danmark bidrog med to observatører samt en brigadegeneral som Chief Military Observer.

UNOMIG

United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG) er en observatørmission på ca. 100 observatører, der overvåger våbenhvilen mellem Georgien og provinsen Abkhasien. To danske officerer blev i juni måned holdt som gidsler i fem dage, men blev frigivet ved Georgiens regerings mellemkomst. De danske officerer blev rost for stort mod, koldblodighed og beslutsomhed under tilfangetagelsen. Danmark bidrager til UNOMIG med fem observatører.

UNAMSIL

United Nations Mission in Sierra Leone (UNAMSIL) omfatter en fredsbevarende styrke samt observatører. Missionen blev oprettet

i 1999 og har til opgave at støtte implementeringen af den indgåede fredsaf tale mellem regeringen og oprørsbevægelsen i Sierra Leone. Missionens samlede styrke er på ca. 13.000 mand. Danmark bidrager med to observatører.

UNTSO

United Nations Truce Supervision Organisation (UNTSO) er en observatørmission, der blev oprettet efter våbenhvilen i 1949 mellem Israel og landets arabiske naboer. Observatørstyrken omfatter ca. 150 observatører heraf elleve danske.

EU-monitorer

Danmark bidrager med EU-monitorer til det tidligere Jugoslavien (European Community Monitoring Mission (ECMM)). Missionen er medio 2000 reorganiseret og vil i perioden frem til 1. januar 2001 blive reduceret fra ca. 410 ansatte til i alt 160 ansatte. Samtidig ændres navnet fra ECMM til European Union Monitoring Mission (EUMM). Monitorerne rekrutteres fra forsvaret og politiet. Personellet udsendes til EU-missionen i Sarajevo, der fordeler monitorerne i hele området. Det danske bidrag bestod pr. 14. november 2000 af syv officerer og fire politibetjente. Fra 1. januar 2001 vil det danske bidrag blive reduceret til i alt syv monitorer.

Humanitær støtte fra forsvaret

Forsvaret har på flere områder bidraget til den humanitære indsats i blandt andet Kosovo, hvor forsvaret bl.a. har assisteret Folkekirkens Nødhjælp igennem leje af en mekanisk mineplejl til minerydning. Forsvaret har i tilknytning til oversvømmelseskatastrofen i Mozambique i februar/marts måned undersøgt mulighederne for at støtte indsatsen dels med lufttransport, dels med redningsflåder. Støtten blev imidlertid ikke anvendt. Forsvaret har herudover ydet støtte til Dansk Røde Kors i forbindelse med gennemførelse af humanitær flyvning under anvendelse af leasede civile fly. Forsvarsministeriet deltog i en arbejdsgruppe, der primo november 2000 afleverede en rapport vedrørende mulighederne for at styrke samarbejdet mellem forsvaret og det statslige redningsberedskab i relation til internationale operationer.

Multinational Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) indsats i opgaveløsning for FN

Indledning

Efter godt seks års arbejde med at etablere en hurtig udrykningsbrigade, som kan stilles til rådighed for FN til fredsbevarende og humanitære operationer, blev det i år besluttet at udsende SHIRBRIG som en central del af den FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea (UNMEE). Af UNMEE-styrkens ca. 4.200 mand deltager Danmark i rammen af SHIRBRIG med et stabskompagni, et nationalt støtteelement samt seks medlemmer i UNMEE staben. Hertil kommer fire FN-observatører samt et initialkommando på 79 ingeniørsoldater til etablering af den danske lejr, Camp Bifrost.

SHIRBRIG skabes

FN har hidtil sammensat sine styrker til fredsbevarende operationer på ad hoc basis, hvilket er en relativt tidskrævende proces. Hurtig indsættelse af større multinationale styrker kræver nøje forberedelse og planlægning. Ideen bag brigaden er således at have en pulje af enheder, som med hensyn til fælles procedurer, træning og anden planlægning opstilles på et fælles grundlag. Herved kan forberedelsestiden reduceres og en hurtig indsættelse muliggøres forhåbentlig med det resultat, at konflikter forhindres eller ikke breder sig.

En multinational arbejdsgruppe konkluderede i en rapport i august 1995, at det var muligt at oprette en brigade på højt beredskab på grundlag af det eksisterende UN Stand-By Arrangements System. Enhederne skal have base i hjemlandet, og deltagelse i en given mission skal i hvert enkelt tilfælde bero på en national beslutning. Brigaden skal kunne indsættes i fredsbevarende og humanitære opgaver på mandat fra FN, og maksimalt udsendes for seks måneder ad gangen. Rapporten anbe-

falede videre, at der skal oprettes et lille, permanent planlægningselement i Danmark bestående af en til to officerer fra hvert af de deltagende lande.

Den 15. december 1996 underskrev forsvarsministrene fra Canada, Holland, Norge, Sverige, Polen, Østrig og Danmark en politisk hensigtserklæring om brigaden, og landene erklærede sig rede til at samarbejde om opstillingen af brigaden.

Det multinationale arbejde blev fortsat af en implementeringsgruppe, der blandt andet udarbejdede de aftaledokumenter, der skulle udgøre det formelle grundlag for samarbejdet. Den 2. september 1997 kunne FN's generalsekretær, Kofi Annan, åbne det permanente stabselement i SHIRBRIG, Planlægningselementet, ved en ceremoni på Høvelte Kaserne.

Ved udgangen af år 2000 havde i alt fjorten lande underskrevet et eller flere af SHIRBRIG samarbejdets aftaledokumenter og ind-

gik dermed formelt i samarbejdet. Elleve lande bidrager med enheder til brigadepuljen, heraf bidrager ti lande også til driften af Planlægnings-elementet i Høvelte.

Den overordnede politiske ledelse og kontrol forestås af Styringskomiteén, der kan sammenlignes med en bestyrelse. Formandskabet varetages af landene et år ad gangen. Danmark havde indledningsvis formandskabet indtil udgangen af maj 1998. Siden har Holland og Sverige varetaget hvervet, der for nærværende og indtil sommeren 2001 varetages af Polen.

Flagparaden ved oprettelsen af SHIRBRIG i Høvelte. (Foto: Leif Ernst)

Udsendelse af SHIRBRIG til Sydlibanon overvejes

I april måned henvendte FN sig med en uformel forespørgsel til det dengang siddende svenske SHIRBRIG formandskab om mulighederne for at indsætte SHIRBRIG til forstærkning af FN's midlertidige styrke i det sydlige Libanon (UNIFIL). Hurtig indsættelse af yderligere styrker var vurderet nødvendig i forlængelse af den forudsete israelske tilbagetrækning fra Sydlibanon forventeligt i juni/juli måned. Efter israelsk tilbagetrækning ville der opstå et vakuum mellem UNIFIL og grænsen, som skulle udfyldes med FN-enheder af hensyn til stabiliteten i området. I kraft af behovet for hurtig styrkeindsættelse var det naturligt, at FN henvendte sig til SHIRBRIG.

Med udsigten til en hurtig israelsk tilbagetrækning fra Sydlibanon blev det primo maj besluttet at aktivere den del af SHIRBRIG personallet, der havde tegnet rådighedskontrakt, således at den missionsforberedende uddannelse og træning mv. kunne påbegyndes med udgangen af maj måned.

Uddannelsen af SHIRBRIG-personallet foregik bl.a. på Høvelte Kaserne. (Foto: Thomas Rønn)

Medio juni måned viste det sig imidlertid at være mere hensigtsmæssigt for FN at forstærke de bidrag, der allerede var i missionsområdet, hvorfor det danske SHIRBRIG-bidrag ikke længere var aktuelt i forhold til UNIFIL.

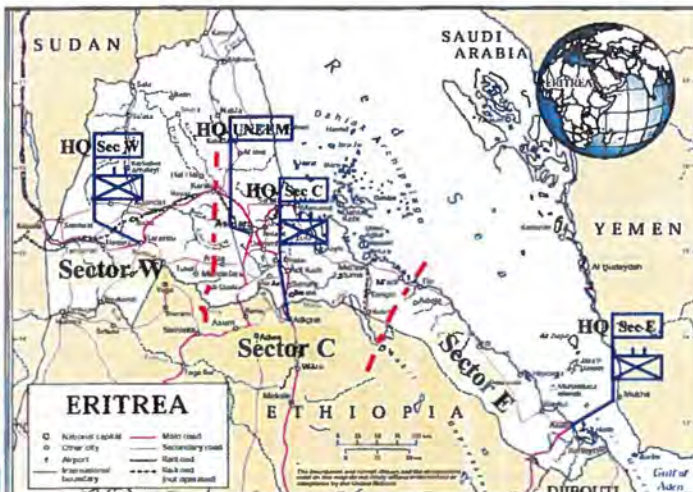
SHIRBRIG udsendes til FN's fredsbevarende mission i Etiopien/Eritrea.

Den 18. juni blev der ved mellemkomst af Den Afrikanske Enhedsorganisation (OAU) indgået en våbenhvileaftale mellem Etiopien og Eritrea. Aftalen indeholdt en anbefaling af en klassisk fredsbevarende FN-operation, hvor en fredsbevarende styrke skulle indsættes mellem to nationale hære for at sikre stabilitet i området, og dermed sikre de videre forhandlinger om en egentlig freds aftale mellem Etiopien og Eritrea.

I direkte forlængelse af våbenhvileaftalen henvendte FN sig derfor igen til SHIRBRIG med en uformel anmodning om, hvorvidt SHIRBRIG var i stand til – som en hurtig reaktionsstyrke – at påtage sig en rolle i denne forbindelse. Danmark besluttede på denne baggrund at opretholde beredskabet for det danske bidrag med henblik på en eventuel udsendelse med SHIRBRIG til Etiopien/Eritrea.

De næste uger blev anvendt til at justere den missionsforberedende uddannelse. Mens der blev forhandlet om en indsættelse dels af en FN observatør mission, dels af en egentlig FN-styrke, blev der gennemført efteruddannelse af dansk personel.

I den efterfølgende politiske beslutningsproces blev der især fokuseret på spørgsmål om sikkerheden for det danske bidrag, herunder på mulige foranstaltninger til imødegåelse af risici af såvel militær som sundheds- og sygdomsmæssig karakter.

UNMEE missionsområde, Hærens Operative Kommando.

Den 26. oktober besluttede regeringen at udsende et dansk bidrag til SHIRBRIG til UNMEE under forudsætning af Folketingets samtykke. Et bredt flertal i Folketinget gav dette samtykke den 9. november.

I henhold til sikkerhedsrådsresolution 1320 er opgaven for UNMEE, som det danske bidrag til SHIRBRIG er en integreret del af:

- At overvåge overholdelse af våbenhvileaftalen af 18. juni mellem Etiopien og Eritrea,
- at overvåge og verificere tilbagetrækningen af etiopiske styrker,
- at medvirke til at sikre parternes overholdelse af deres sikkerhedsforpligtelser under våbenhvileaftalen samt
- at overvåge den midlertidige sikkerhedszone, der strækker sig over et 25 km bredt og ca. 1.000 km langt bælte langs grænsen mellem de to lande.

Af sikkerhedsrådsresolutionen fremgår endvidere, at der under ledelse af FN skal nedsættes en militærkommission med deltagelse af parterne med henblik på at koordinere og løse eventuelle problemer forbundet med implementeringen af FN's mandat. FN skal herudover bistå med teknisk assistance til humanitær minefyldning.

Det danske bidrag omfatter stabskompagni SHIRBRIG på ca. 200 mand inklusive ekstra pansring og en militærpolitigruppe, et nationalt ledelses- og støtteelement på knap 40 mand samt i etableringsfasen et ingeniørdetachment på ca. 80 mand. Herudover bidrager Danmark med i alt seks stabsofficerer til UNMEE hovedkvarteret i Asmara, Eritrea, herunder blandt en militærjuridisk rådgiver til chefen for FN's fredsbevarende styrke, den hollandske generalmajor Patrick C. Cammaert, der tillige er chef for SHIRBRIG. I alt et bidrag på ca. 325 soldater, der efter etablering i området reduceres med ingeniørdetachmentets ca. 80 mand til et dansk kontingent på i alt ca. 245 soldater.

Det danske kontingent vil i missionsområdet blandt andet skulle arbejde sammen med enheder fra Holland/Canada, Jordan og Kenya, der er indsat i tre sektorer langs den ca. 1.000 km lange grænse mellem landene.

Der blev afholdt udsendelsesparade den 17. november 2000

under overværelse af mere end 500 pårørende samt forsvarsmi-
nisteren, forsvarschefen og chefen for Hærens Operative
Kommando.

Forsvarsminister
Hans Hækkerup
inspicerer paraden
sammen med bl.a.
forsvarschefen og
chefen for Hærens
Operative
Kommando. (Foto:
Leif Ernst)

Styrkens materiel og køretøjer blev i to omgange udskibet fra Esbjerg henholdsvis den 23. og 30. november med planmæssig ankomst til Massawa, Eritrea, henholdsvis 11. og 14. december, hvor et dansk terminalkommando stod klar til at hjælpe med losningen. Styrkens personel ankom med fly til Asmara, ligeledes i to omgange, henholdsvis 9. og 11. december og etablering af initiallejr ved "Green Field" uden for Asmara blev afsluttet inden for den første uge.

Den 16. december blev hovedkvarterkompagniet erklæret for operativt i missionsområdet og overdraget til FN's fredsbevarende styrke. Samtidig begyndte arbejdet med bygning af den egentlige lejr, Camp Bifrost, i Asmara by.

Efter seks måneders indsættelse, det vil sige medio juni 2001, vil den operative indsættelse af SHIRBRIG ophøre, og materiellet vil blive udskibet, og personellet fløjet hjem. Medio juli forventes materiellet at ankomme til Danmark, hvorefter det vil være muligt at deaktivere og/eller hjemsende det danske kontingent med udgangen af juli måned 2001.

Udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik i EU

Indledning

År 2000 var et centralt år for udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik i EU (ESDP). På mødet i Det Europæiske Råd den 7.-9. december 2000 i Nice i Frankrig blev rammerne lagt for den videre udvikling af ESDP. I Nice noterede EU-landenes stats- og regeringschefer sig den fremskridtsrapport om arbejdet med ESDP, som det franske formandskab havde fremlagt. I rapporten gennemgås bl.a. udviklingen af militære og civile kapaciteter i EU, opbygningen af permanente ESDP-strukturer i EU, inddragelse af europæiske lande, der ikke er medlemmer af EU, etablering af samarbejde med NATO, samt overførsel af relevante WEU-funktioner til EU.

Udviklingen af militære kapaciteter i EU: Headline Goal

Forsvarsminister Hans Hækkerup deltog i kapacitetskonferencen i Bruxelles 20. november 2000. (Foto: Forsvarsministeriet)

EU's mål er fortsat det såkaldte Headline Goal, som man blev enige om på mødet i Det Europæiske Råd i Helsingfors i december 1999. Her enedes man om opstillingen af et Headline Goal – dvs. en mål-sætning om, at EU i år 2003 skal være i stand til med 60 dages varsel at udsende en styrke på 50-60.000 mand og opretholde denne styrke mindst et år. Det blev endvidere slået fast, at der ikke er tale om en Europahær forstået som en overnational myndighed eller stående styrke. Der er derimod tale om en udrykningsstyrke til militær krisehåndtering – ikke kollektivt forsvar. Dette ligger fortsat alene

i NATO. I Helsingfors blev det endvidere understreget, at EU-landene skal søge at tilvejebringe de nødvendige enheder for at nå målet gennem frivilligt samarbejde. Ingen er forpligtet til at deltage med militære styrker, og de enkelte EU-lande vil skulle tage stilling til deltagelse i konkrete operationer i hvert enkelt tilfælde.

I år 2000 arbejdede man videre med implementeringen af Headline Goal. I første omgang blev arbejdet koncentreret om udarbejdelse af et styrkekatalog, der detaljeret gennemgik hvilke elementer, der var nødvendige for at nå frem til det opstillede mål. NATO bidrog med rådgivning i forbindelse med udarbejdelsen af kataloget. Man opererer med en styrkepulje på i alt ca. 100.000 soldater, for at EU skal kunne sammensætte den mest optimale styrke til en given operation. Der er ikke ændret på målsætningen om, at EU skal kunne udsende op til 60.000 soldater.

På en såkaldt kapabilitetsforpligtelseskonference (Capability Commitment Conference) den 20. november i Bruxelles med deltagelse af udenrigsministre og forsvarsministre fra EU-landene oplyste EU-landene, hvilke styrkebidrag de har til hensigt at stille til rådighed for EU's udrykningsstyrke. Danmark tilmeldte pga. forsvarsforbeholdet ingen styrker, hvilket blev meddelt de øvrige lande.

På konferencen blev der stort set tilmeldt det tilstrækkelige antal soldater, fly og flådefartøjer. Det blev dog konstateret, at der er svagheder i visse kapaciteter i styrkekataloget herunder bl.a. strategisk transport, efterretningsindhentning og en række højteknologiske elementer. Disse mangler er også konstateret i NATO, hvor der er iværksat initiativer til forbedring af dette. Der var på konferencen enighed om, at man i det videre arbejde må drøfte mulighederne for tilvejebringelse af manglende kapaciteter. Muligheden for at kunne trække på NATO-aktiver vil i den forbindelse komme til at spille en central rolle, ligesom øget samarbejde mellem grupper af lande også vil komme til at spille en større rolle.

På konferencen enedes man endvidere om nogle hovedprincipper for en mekanisme, der skal planlægge og vurdere arbejdet med udvikling af de europæiske landes evne til at gennemføre militære krisestyringsoperationer. Der var enighed om, at denne mekanisme bør tage højde for tilsvarende mekanismer i NATO (NATO's forsvarsplanlægning og forsvarsgennemgang dels for de allierede og dels for NATO's partnerlande). Landene, som deltager i

NATO's forsvarsplanlægning, ønsker, at processerne i de to organisationer i videst muligt omfang bør være sammenfaldende, og at gennemsigtigheden mellem de to organisationers forsvarsplanlægning tilgodeses mest muligt.

I forbindelse med konferencen fik de europæiske lande, der ikke er medlemmer af EU, men som enten er med i NATO (Polen, Tjekkiet, Norge, Island, Tyrkiet og Ungarn), eller som i øvrigt er kandidater til optagelse i EU (Estland, Letland, Litauen, Bulgarien, Rumænien, Slovenien, Malta, Cypern, Slovakiet), også mulighed for at tilmelde styrker til EU's udrykningsstyrke. Alle disse lande erklærede sig rede til at stille styrker til rådighed for EU-ledede operationer. Udviklingen af ESDP har således stor opbakning hos de europæiske lande.

Forholdet til NATO

Arbejdet med Headline Goal vil fortsat være et centralt element i udviklingen og styrkelsen af EU's militære krisestyringsevne. Denne udvikling må nødvendigvis ske i tæt samarbejde med NATO. Det er flere gange slået fast, at EU kun vil iværksætte og gennemføre EU-ledede militære operationer *"where NATO as a whole is not engaged"* – *"Hvor NATO som helhed ikke er engageret"*.

I år 2000 indledte man drøftelser med NATO om det permanente samarbejde mellem EU og NATO. Man mødtes på ambassadør-niveau mellem de to organisationer, og der blev nedsat fire EU-NATO arbejdsgrupper til at se nærmere på forskellige aspekter af samarbejdet. Det drejede sig dels om de mere overordnede arrangementer, herunder hvordan NATO kan støtte eller udlåne militære aktiver til EU, samt indgåelse af aftaler vedr. udveksling af klassificerede oplysninger. Det blev hurtigt klart, at der var behov for ganske omfattende forhandlinger, som man ikke ville kunne færdiggøre i år 2000. På mødet i Det Europæiske Råd i Nice i december 2000 enedes EU-landene om en række overordnede elementer vedr. samarbejdet mellem NATO og EU. Man blev enige om en tæt dialog mellem EU og NATO og om konsultation på alle niveauer, såvel i det daglige som ikke mindst i tilfælde af krise.

Som et symbol på det voksende samarbejde mellem EU og NATO afholdtes der medio december 2000 en fælles middag for udenrigsministrene fra de i alt 23 EU- og/eller NATO-lande.

Forholdet til tredje lande

På mødet i Det Europæiske Råd i Nice 7.-9. december 2000 blev der fastlagt detaljerede arrangementer for inddragelse af de seks europæiske NATO-lande (benævnt "de 6"), som ikke er medlemmer af EU, og af de øvrige europæiske lande, der er kandidater til optagelse i EU. Tilsammen 15 lande (benævnt "de 15"). I Nice aftalte man, at der vil skulle afholdes mindst to møder pr. formandskab samt ét på ministerniveau i hhv. 15+6 og 15+15 kredsen. Der vil være mulighed for supplerende møder, som tredjelande også vil kunne foreslå afholdt. Desuden vil der kunne være møder i militærkomité-regi samt mulighed for møder med militærstaben, ligesom tredjelande vil kunne knytte forbindelsesofficerer til militærstaben. I tilfælde af en krise vil konsultationer blive intensiveret på alle niveauer, inkl. ministerniveau, og tredjelande vil få mulighed for at deltage i overvejelserne op til en beslutning om at lade EU varetage en krisestyringsoperation. I tilfælde af en EU-ledet krisestyringsoperation vil der blive etableret en bidragsyderkomité, hvor alle EU-lande samt øvrige lande, der yder et "betydeligt bidrag", vil kunne deltage.

Opbygningen af krisestyringsstrukturer i EU

Det var også i år 2000, at man internt i EU påbegyndte arbejdet med etablering af de strukturer, der er nødvendige for effektiv styring af krisestyringsindsatser. På mødet i Det Europæiske Råd i Nice enedes man således om principperne for den permanente beslutningsstruktur. Man besluttede at oprette en Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Komité (PSC) i Bruxelles på ambassadør niveau, en militær komité med repræsentanter for landenes forsvarschefer og en militær stab. Disse organer var ikke helt nye for EU, idet de var blevet oprettet på midlertidig basis i marts måned år 2000 på grundlag af beslutninger taget i Helsingfors i december 1999. Således arbejdede en midlertidig PSC og et såkaldt militært organ bestående af repræsentanter for landenes forsvarschefer (forløber for den militære komité) igennem det meste af året. Endvidere var der udsendt ca. 20 militære eksperter til Rådsekretariatet, som vil skulle udgøre kernen i den kommende militære stab.

Udover selve oprettelsen af de nye organer drøftede man i Nice de mere detaljerede arrangementer for, hvorledes disse organer skal arbejde sammen både i det daglige og under kriser. Et vigtigt

element i disse arrangementer er at sikre et tæt og integreret samspil mellem EU's civile og militære krisestyringskapaciteter.

Afviklingen af WEU

Den Vesteuropæiske Union (WEU) blev lagt i mølposen i år 2000.

På WEU-ministtermødet i Marseille 13. november 2000 tog man den endelige beslutning om en reel afvikling af WEU. Beslutningen indebærer bl.a., at man er klar til at overføre forskellige WEU-elementer til EU. I EU tog man samtidig en principbeslutning om overførsel til EU af WEU's Satellitcenter i Torrejón i Spanien og WEU's Sikkerhedspolitiske Institut i Paris.

Forsvarsminister Hans Hækkerup deltog i EU-forsvarsministtermøde 22. september 2000.
(Foto: Forsvarsministeriet)

WEU bliver dog ikke helt afviklet. WEU's artikel 5-forpligtelse om kollektivt forsvar vil stadig "hvile" i WEU og altså uden for EU, ligesom WEU's Parlamentariske Forsamling indtil videre fortsætter sit virke.

WEU vil endvidere fortsat yde administrativ støtte til Western European Armaments Group (WEAG) og Western European Armaments Organisations (WEAO) indtil omkring ultimo 2001. WEAG formandskabet er i den forbindelse bemyndiget til at tage uformel kontakt til WEU's Generalsekretær med henblik på at udvikle en fælles strategi for fastholdelsen af dennes støtte til WEAG og WEAO.

Danmarks stilling

År 2000 var samlet set et afgørende år for udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik i EU. Den proces, der blev igangsat i 1999, blev i år 2000 fulgt op med væsentlige substantielle elementer, såsom tilmeldingen af styrker til EU's udrykningsstyrke. Udviklingen af en europæisk sikkerheds- og forsvarsdimension vil forventeligt også blive et centralt emne i de kommende års sikkerhedspolitiske udvikling i Europa.

Udviklingen i EU understregede konsekvenserne af det danske forbehold over for forsvarssamarbejdet i EU. Regeringen er af Folketinget blevet pålagt *"nøje at følge udviklingen og deltage aktivt i alle drøftelserne og sikre danske interesser i det videre arbejde i EU om krisestyring og den europæiske forsvarsdimension under fuld respekt af det danske forbehold"*. Det indebærer, at Danmark er repræsenteret i de nye organer og deltager aktivt i drøftelserne under fuld respekt af det danske forbehold med henblik på at fremme de danske prioriteter i forbindelse med udviklingen af den europæiske forsvarsdimension. De danske prioriteter er bl.a. som fastlagt af Folketinget *"at arbejde for effektive gensidige konsultationer, samarbejde og gennemsigtighed mellem NATO og EU, samt at arbejde for størst mulig deltagelse af europæiske NATO-allierede, der ikke er medlemmer af EU og sikre deltagelse af alle EU-lande, der ikke er medlemmer af NATO, i europæisk ledede operationer med brug af NATO-aktiver"*. Det er ligeledes en dansk mærkesag, at der sker en styrkelse af den civile side af krisestyring.

P.gr.a. forsvarsforbeholdet kan Danmark imidlertid ikke tilmelde styrker til opfyldelse af styrkemål i EU (Headline Goal), ligesom Danmark heller ikke kan deltage med militære styrker i EU-ledede militære krisestyringsoperationer.

Grænserne mellem EU og NATO er samtidig blevet mindre markante, og der vil i fremtiden være behov for et stadigt tættere forhold mellem disse organisationer. Bl.a. vil der generelt blive behov for et tættere samarbejde mellem de europæiske allierede om opstilling af multinationale enheder, hvis man skal kunne leve op til krav om flere og mere moderne reaktionsstyrker. Disse multinationale enheder vil med stor sandsynlighed blive tilmeldt både EU og NATO, hvilket kan få betydning for Danmarks deltagelse og dermed også for Danmarks stilling i NATO.

NATO og EU har samme strategiske interesser og værdier. Principperne om samarbejde mellem suveræne stater med henblik på at øge sikkerhed og velfærd har altid været fundamentet i begge organisationer. Måden hvorpå denne sikkerhed og velfærd tilvejebringes ændres imidlertid konstant som en følge af ændringerne i det sikkerhedspolitiske miljø. NATO varetager fortsat den kollektive sikkerhed for sine medlemmer, men der lægges i stigende grad vægt på krisestyring og aktiv støtte til stabilitet og partnerskab. Samtidig vil EU spille en voksende rolle med hensyn til både civil og militær krisestyring. NATO som en militært effektiv organisation og EU som en økonomisk sværvægter vil derfor kunne udgøre et stærkt partnerskab i forbindelse med krisestyringsoperationer.

Det nordiske samarbejde

Indledning

Danmark havde formandskabet for det nordiske forsvarsministeriumssamarbejde hele året og var således vært for de nordiske forsvarsministermøder i Ribe 25.- 26. april og på Frederiksberg Slot den 15. november. Fra dansk side har sigtet med det danske formandskab været at bidrage til en fortsat udvikling af praktisk og operativt samarbejde i en pragmatisk, samarbejdsorienteret ånd. Som eksempler på nye samarbejdsområder kan nævnes erfaringsudveksling om IT-strategier og drøftelser af "Det rummelige arbejdsmarked", der fokuserede på integrering af etniske minoriteter og folk med nedsat arbejdsevne i forsvaret.

Nordisk samarbejde om den fredsstøttende indsats

Et af de store gennemgående temaer for det nordiske samarbejde har naturligt været indsatsen på Balkan. Der er ikke opstillet en egentlig nordisk enhed i Kosovo, men der har været gennemført nyttige udvekslinger af informationer om de nordiske landes bidrag.

Som en naturlig fortsættelse af det nordiske samarbejde inden for det fredsstøttende område har der inden for Nordic Co-ordinated Arrangement for Military Peace Support – NORDCAPS – været arbejdet på at forbedre de nordiske landes evne til at opstille et fælles nordisk styrkebidrag. På de nordiske forsvarsministres møde i november måned var der enighed om, at den fælles nordiske styrke skal kunne indsættes i såvel FN, OSCE, NATO og EU-ledede militære operationer (Danmark vil dog ikke tilmelde styrker til EU's Headline Goal i overensstemmelse med protokol nr. 5 til Amsterdam-traktaten om Danmarks stilling). De nordiske forsvarsministre kunne tilslutte sig, at Finland og Sverige overfor EU deklarerer, at de har til hensigt at udvikle et samarbejde, der har til formål sammen med Norge – og i ikke EU-ledede militære operationer tillige sammen med Danmark – at udvikle evnen til at opstille en multinational nordisk styrke af op til brigadestørrelse til deltagelse i løsning af krisestyringsopgaver. Man enedes endvidere om at invitere Storbritannien til at indlede et samarbejde med de

nordiske lande enten ved, at Storbritannien bidrager til en nordisk styrke, eller ved at de nordiske lande bidrager til en britisk styrke. En undersøgelse af de praktiske muligheder for et sådant nordisk/britisk samarbejde er påbegyndt, men er endnu ikke afsluttet.

Det skal bemærkes, at det nordiske samarbejde fortsat er fokuseret på at optimere evnen til opstilling af styrker efter behov baseret på et fælles nordisk styrkeregister omfattende enheder fra alle tre værn (hær-, fly- og flådebidrag). Pr. 1. oktober 2000 er der etableret et permanent planlægningselement i Näsby i Sverige, NORDCAPS Planning Element. Danmark bidrager indledningsvis med én stabsofficer, der skal arbejde sammen med en norsk og to svenske og to finske stabsofficerer. Planlægningselementet ledes indledningsvis af en svensk stabschef.

Nordic Peace 2000

Danmark var i tidsrummet 25. september - 6. oktober vært ved den årlige øvelse NORDIC PEACE 2000, som blev afholdt i rammen af NATO's Partnerskab for Fred. Øvelsen var den fjerde af sin

art. Det overordnede formål med NORDIC PEACE øvelserne er at udvikle de nordiske landes muligheder for sammen at kunne bidrage til internationale operationer. Øvelsen i Danmark fokuserede særligt på at udvikle relationerne mellem de militære enheder og de civile aktører som fx Røde Kors, UNHCR og Red Barnet i et potentielt uroligt eller krigshærget område. Der deltog i alt elleve forskellige ikke-statslige hjælpeorganisationer (Non Governmental Organisations) i øvelsen. Øvelsen blev gennemført som en stabs- og signaløvelse på Antvorskov Kaserne. Ud over stabsofficerer fra Danmark, Norge, Finland og Sverige deltog også stabsofficerer fra Estland, Letland og Litauen på lige fod med deres nordiske kolleger.

Chefen for Østre Landkommando indleder øvelse Nordic Peace 2000.
(Foto: Østre Landkommando)

Nordisk Materielsamarbejde

Et andet vigtigt samarbejdsområde er det nordiske materielsamarbejde. De nordiske lande undersøger løbende mulighederne for at gennemføre fælles anskaffelses- og vedligeholdelsesprojekter med henblik på at opnå stordrifts- og mængdefordele. I år var der særligt fokus på det nordiske undervandsbådsprojekt og det fælles nordiske standardhelikopterprojekt.

De nordiske lande har i december 2000 indgået aftale om "projekt-definitionfasen" for Viking undervandsbådsprojektet. Denne aftale er gældende frem til udgangen af år 2002.

I det nordiske standardhelikopterprojekt er der modtaget tilbud fra fire mulige kandidater. Typevalg forventes truffet medio 2001.

Regionalt sikkerhedspolitisk samarbejde

Der er også tradition for at fokusere på regionale aspekter i det nordiske samarbejde. I Østersøen har den nordiske støtte til opbygningen af de baltiske landes selvforsvarsevne og evne til at deltage i internationale operationer haft prioritet. Men også forholdet til Rusland har været drøftet, herunder mulighederne for at udvide samarbejdet med Rusland. Endelig har udviklingen af EU's politiske og militære dimension været genstand for drøftelser med udgangspunkt i landenes forskellige tilhørsforhold og muligheder inden for NATO og EU. Fra dansk side har der været prioritet til at sikre størst mulig åbenhed om udviklingen i EU samt at arbejde for at undgå en duplikering af arbejdet i EU og NATO. (Der henvises i øvrigt til kapitel 3 Danmarks stilling.)

Finland overtager formandskabet for det nordiske samarbejde i 2001. Det nordiske samarbejde vil også til næste år rumme mange udfordringer, og der vil fortsat være behov at udvikle samarbejdet yderligere. Fra dansk side vil det praktiske og operative samarbejde fortsat blive prioriteret for herved at bidrage til såvel regional som international stabilitet og sikkerhed.

Samarbejdsaftale mellem SAS og Forsvarsministeriet

Indledning

Undervisningsministeriet har forestået et udvalgsarbejde med repræsentanter fra relevante ministerier og den civile luftfarts- og flyveskolebranche om den fremtidige uddannelse af civile erhvervspiloter i Danmark. Udvalget anbefalede den 29. marts 1999 bl.a., at forsvaret bør undersøge mulighederne for at indlede et tættere og mere forpligtende samarbejde med interesserede parter inden for branchen om uddannelse af et passende antal civile erhvervspiloter på et højt kvalitetsniveau.

Formålet med samarbejdsaftalen

Formålet med et sådant samarbejde er at etablere en civil erhvervspilotuddannelse, der uanset konjunkturerne inden for lufttrafikken medvirker til at sikre en stabil og kvalitativ tilgang af piloter til det civile marked. På sigt vil presset på forsvarets piloter herved mindskes, ligesom de kraftige konjunkturbestemte afgang af militære piloter til SAS kan fordeles mere jævnt.

Det skal bemærkes, at udgifterne til uddannelse af en jagerpilot beløber sig til ca. 10 mio. kr., mens grunduddannelsen af en civil erhvervspilot koster 500.000-700.000 kr., så der er god samfundsøkonomi i at uddanne piloter direkte til det civile marked.

Forudgående arbejder og tiltag

Også en arbejdsgruppe med repræsentanter fra de nordiske forsvarsministerier anbefalede i en rapport af 5. oktober 1999, at der etableres nationale aftaler mellem de nordiske lande og SAS om samarbejde vedrørende bl.a. udvælgelse af civile pilotelever samt tilskud til finansiering af uddannelsen som civil erhvervspilot.

Anbefalingerne fra Undervisningsministeriets udvalg og den nordiske arbejdsgruppe skal ses i sammenhæng med de løbende bestræbelser på at sikre en forsvarlig pilotbemanding i forsvaret, herunder specielt flyvevåbnet, og den større afgang af militære

piloter til de civile flyselskaber de senere år. Forsvaret har iværksat en række tiltag for i øget omfang at fastholde de militære piloter og sikre en hurtig genopbygning af pilotbemandingen. Tiltagene omfatter bl.a. en lønforsøgsordning for piloter, forbedret tjenesteplanlægning med vægt på øget flyvende tjeneste, øget rekruttering samt forlængelse af tjenestepigten efter endt uddannelse for nye piloter.

Samarbejdsaftale med SAS

På baggrund af anbefalingerne indgik Forsvarsministeriet den 29. juni 2000 en femårig samarbejdsaftale med SAS om årlig uddannelse af 25-45 erhvervspiloter ved Skolen for Luftfartsuddannelserne, der er en selvejende institution under Undervisningsministeriet baseret på erhvervsskolelovgivningen. Eleverne oppebærer ret til statens uddannelsesstøtte (SU) og afholder alle uddannelsesomkostninger ved egen foranstaltning. Efter endt uddannelse ved skolen og bestået ansættelsesprøve er et antal elever sikret ansættelse i SAS, som derefter gennemfører den videre uddannelse i form af typeomskoling mv. Endvidere omfatter aftalen etablering af en langsigtet fælles personelplanlægning, så afgangens af forsvarrets piloter til SAS kan spredes

Departementschef
Forsvarsministeriet
Anders Troldborg
underskriver aftale
om pilotuddannelse
med SAS.
(Foto: Leif Ernst)

Samarbejdsaftalen er tiltrådt af Finansudvalget og gælder for perioden 1. juli 2000 - 30. juni 2005. De samlede udgifter til udvælgelsen af de civile pilotelever og elevtilskud til Skolen for Luffartsuddannelserne, der sikrer et højt kvalitetsniveau for uddannelsen, skønnes til ca. 34 mio. kr. jævnt fordelt over aftalens fem år.

Ammunitionsrydning på Amager og Kalvebod Fælled

Indledning

Forsvaret har i flere hundrede år anvendt Amager og Kalvebod Fælled som eksercerplads og skydeområde. Under 2. Verdenskrig blev området benyttet som skydeområde af den tyske besættelsesmagt. I 1973 indstillede forsvaret sine skydeaktiviteter på fælleden, og området (ca. 2.500 ha.) blev i takt med frigivelsen overdraget til et "Sameje", der oprindeligt blev etableret ved en overenskomst mellem Staten og Københavns Kommune i 1939.

Ifølge en aftale af 29. november 1973 om overdragelse af området er forsvaret forpligtet til at rydde arealet til anden anvendelse, hvilket blandt andet betyder, at ueksploderet ammunition og ammunitionsgenstande skal fjernes i det omfang, de kan være en risiko ved færden i området. På daværende tidspunkt var arealet hovedsageligt planlagt anvendt som rekreativt område for hovedstadens borgere. Frigivelsen af området skulle ifølge aftalen være gennemført senest den 1. april 1978. Arealerne blev successivt overdraget til "Samejet" i takt med, at forsvaret afgav brugsretten. Det sidste område omfattende ca. 440 ha. blev overdraget til "Samejet" i marts 1995.

Planerne for områdets anvendelse er ændret markant gennem tiden. Først udlagde Københavns Kommune dele af Amager Fælled til losseplads, dernæst opførtes motorvejsanlægget til Øresundsforbindelsen, senere påbegyndtes anlæggelsen af Ørestaden, og senest er der indledt planlægning af en golfbane.

Ammunitionsrydningen påbegyndes

Ammunitionsrydningen i området blev indledt i 1979. Opgaven blev dengang overordnet varetaget af Østre Landsdelskommando og blev senere overtaget af Hærens Operative Kommando. Rydningen blev udført af en ammunitionsrydningsdeling på 40 mand fra Skolekompagniet ved det daværende Sjællandske Ingeniørregiment. Der blev årligt ryddet ca. 40 ha. i en rydningsperiode, der strakte sig fra april til oktober måned. Dette kunne

indtil 1995 dække interessenternes behov. Ved udgangen af 1994 var ca. 725 ha. af de i alt 2.500 ha. ryddet.

Arealerne blev indtil 1995 ryddet i varierende dybder ned til ca. 80 cm fra jordoverfladen alt afhængig af arealernes planlagte, fremtidige anvendelse. Enkelte rydninger i forbindelse med anlægsarbejder til Øresundsforbindelsen og lignende blev dog gennemført til væsentlig større dybder.

Ørestadens opførelse

Folketinget vedtog i 1992 loven om Ørestaden, hvilket medførte ændrede krav til dels rydningshastighed, dels rydningskvalitet og -dybder. Det blev derfor nødvendigt at gennemføre væsentlige ændringer til rydningsprocedurerne. Anlægsarbejderne i Ørestaden, der blev indledt i 1996, samt planer for Ørestadens etablering med bygninger og anlæg af Metro medførte et krav om, at der inden år 2000 skulle ryddes ca. 300 ha. svarende til et rydningsbehov på ca. 80 ha. om året.

Rydning af 300 ha. for Ørestaden viste sig hurtigt at udgøre et langt mere omfattende arbejde end ventet, idet langt den overvejende del af Ørestaden skulle placeres på et tidligere nedslagsområde for artilleriskydninger. Dette medførte, at intensiteten af fund af ammunitionsgenstande i visse områder blev mangedoblet, hvilket afstedkom uundgåelige forsinkelser. Fremdriften i rydningen blev i høj grad besværliggjort af, at selv meget små metalstykker som ølkapsler, dele af cykler og andet affald gav udslag på søgeudstyret. Der blev derfor ofte gravet efter helt ufarlige og ligegyldige genstande. Hensynet til risikoen gjorde imidlertid, at man ikke kunne gå let henover udslag fra sådanne ting. For at imødegå dette blev der i 1996 indledt en undersøgelse af mulighederne for at øge rydningskapaciteten. Der blev i samarbejde med Ørestadsselskabet opstillet en rydningsmodel, som med den daværende fundintensitet skulle skabe grundlag for at rydde minimum 60 ha. årligt. For at råde over tilstrækkelig rydningskapacitet til den ændrede og mere ressourcekrævende opgave blev det besluttet at forøge rydningsstyrken med 25 mand til i alt 65 mand. I årene 1997-1999 viste det sig nødvendigt yderligere at øge rydningsstyrken til 100 mand. Samtidigt blev der oprettet en "skurby" i området for at effektivisere ind- og udpakning samt opbevaring af rydningsmateriel mv., og der blev anskaffet

nyt og bedre søge- og rydningsmateriel. Ved udgangen af 1999 var der ryddet ca. 150 af de 300 ha. For ikke at forsinke byggeriet i Ørestaden var der behov for at intensivere rydningen yderligere.

Ammunitionsryddere på arbejde på Amager (Foto: Forsvaret)

Udlicitering af dele af ammunitionsrydningsopgaven

Det blev derfor aftalt mellem Ørestadsselskabet og Forsvarsministeriet forsøgsvis at udlicitere dele af opgaven. Som følge heraf blev der udbudt en rydningsopgave på 50 ha. med option på yderligere to gange 50 ha.

EOD-gruppen (et "joint venture" mellem tre danske og et engelsk firma) vandt licitationen. EOD-gruppen påbegyndte rydningen i april måned 2000 og forventes at have ryddet 50 ha. ved udgangen af året. Ingeniørregimentet rydder samtidig med stort set samme kapacitet som hidtil, idet styrken dog siden maj måned har været reduceret med 35 mand, som blev udtaget til at deltage i udsendelsen med SHIRBRIG.

Ansvar for den endelige frigivelse af de ryddede arealer, også de arealer EOD-gruppen rydder, påhviler fortsat forsvaret. Ingeniørregimentet gennemfører derfor en stikprøvevis kontrolsøgning af arealerne efter et kontrolprogram, der er udviklet af Forsvarets Forskningsstjeneste.

Fremtiden

Der vil i de kommende år fortsat være behov for ammunitionsrydning på Amager og Kalvebod Fælled. Dels skal de endnu udestående arealer i Ørestaden ryddes, dels skal den øvrige del af området, der udlægges til andre formål, ryddes. Rydningsmandskabet fra Ingeniørregimentet danner hovedstammen i forsvarets ammunitions- og minerydningsekspertise. Erfaringerne fra rydningsindsatsen anvendes blandt andet i forbindelse med forsvarets internationale operationer, eksempelvis ved udsendelse af SHIRBRIG.

Uanset den omfattende indsats for at få ryddet ammunition kan der ikke udstedes garanti for, at området er rensat 100%. Der vil formentlig altid være ammunitionsrester tilbage. Forsvaret vil derfor til stadighed have en opgave med i givet fald at fjerne eller tilintetgøre fremtidige fund.

Hjemmeværnets omstilling til løsning af nye opgaver

Indledning

Den længere militære forberedelsestid, som er en følge af den sikkerhedspolitiske udvikling, giver hjemmeværnet mulighed for at påtage sig en række større og mere krævende opgaver, som for nærværende påhviler værnene. Det følger af Aftale af 25. maj 1999 om forsvarets ordning 2000-2004, at hjemmeværnet skal uddanne og udruste op til 3.000 mand til løsning af disse opgaver. En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Forsvarskommandoen og Hjemmeværnskommandoen har udfærdiget en rapport om hvilke af de tre værns opgaver, hjemmeværnet vil kunne overtage og løse.

På denne baggrund er det besluttet, at hjemmeværnet skal opstille og uddanne hjemmeværnsinfanterideler, motoriserede infanterikompagnier og motoriserede overvågningsdelinger til de nye lokalforsvarsregioner. Hjemmeværnet skal endvidere opstille bevogtnings- og nærforsvarsdelinger til søværnets mobile enheder og flådestationer samt "survival-to-operate" eskadriller til flyvevåbnets flyvestationer.

Hjemmegnsprincippet udvides

3.000 mandsstyrken benævnes Hjemmeværnets Lokalforsvarsstyrke og skal løse de nye og mere krævende opgaver samt bevogtning af flåde- og flyvestationer mv. De nye opgaver nødvendiggør en bredere forståelse af hjemmegnsprincippet, der udvikles til at dække hele lokalforsvarsregionens ansvarsområde.

Opstilling af styrker

Hjemmeværnsdistrikterne påbegyndte i år 2000 uddannelsen af de første ca. 1.000 medlemmer, som skal kunne løse de nye og mere krævende opgaver. Der er iværksat opstilling af fire bevogtnings- og nærforsvarsdelinger til søværnet, syv delinger og en gruppe til flyvevåbnets "survival-to-operate" enheder samt 24 hjemmeværnsinfanterideler.

Der opstilles og uddannes endvidere 32 hjemmeværnsinfanterideleringer i 2001 og tretten motoriserede infanterideleringer, otte motoriserede overvågningsdelinger og fem sektioner til ammunitionstrykning i 2002.

Hjemmeværnet har endvidere fundet det hensigtsmæssigt at ændre på opstillingen og uddannelsen af alle hjemmeværnets enheder for at gøre dem mere fleksible. En bevogtningsdeling skal eksempelvis for fremtiden kunne løse alle typer af bevogtningsopgaver indenfor enhedens indsættelsesområde.

Hjemmeværnets Lokalforsvarsstyrke vil få moderne materiel til løsning af de nye opgaver.

Skærpede krav til uddannelsestid og fremmøde

Kravet til uddannelsestid og fremmøde er skærpet for de frivillige, der indgår i 3.000 mandsstyrken. Disse skal således forrette mindst 200 timers årlig hjemmeværnstjeneste for at deltage i bestemte enhedsuddannelser.

For frivillige i de øvrige hjemmeværnsenheder er der krav om mindst 24 timers hjemmeværnstjeneste pr. år for fortsat at kunne have udleveret våben og ammunition.

Hjemmeværnets mål

Fremtidens hjemmeværn skal fremstå som en moderne militær organisation integreret med dansk forsvar, hvor den militære profil er styrket og synliggjort, samtidig med at frivilligheden og folkeligheden er bevaret.

Året der gik

6. januar

Den Nordisk-Polske Kampgruppe afløser Den Nordisk-Polske Brigade i Bosnien som et led i en generel reduktion af SFOR, hvorunder brigadeniveauet fjernes.

13. januar

SHIRBRIG meldes disponibel for FN. SHIRBRIG vil herefter kunne indsættes i fredsbevarende operationer efter konsultationer mellem FN og bidragslandene.

27. januar

Hærens Sergentskole i Sønderborg modtager Forsvarsministeriets Miljøpris 1999.

Forsvarsminister Hans Hækkerup overrækker miljøprisen til Hærens Sergentskole.
(Foto: Leif Ernst)

3. - 8. februar

Danske soldater i Kosovo indsættes til forstærkning af de franske enheder i Mitrovica i forbindelse med kontrol af demonstrationer, inddæmning af uroligheder i byen samt håndhævelse af udgangsforbud. Dette gentager sig flere gange i løbet af året.

14. - 15. februar

Departementschef Anders Troldborg besøger sin polske kollega, første viceminister Dr. Romuald Szeremetiew, i Warszawa. Under besøget underskrives et treårigt bilateralt samarbejdsprogram målrettet mod at øge den polske interoperabilitet med det øvrige NATO.

21. februar

Forsvarsministeren tager efter drøftelse med ordførerne for partierne bag forsvarsforliget stilling til farvandsdirektørens indstilling fra oktober 1999 om planen for fremtidig placering og udrustning af kystredningstjenesten. Beslutningen indebærer bl.a. modernisering af materiel og redningsstationer for ca. 124 millioner kroner i løbet af en 5-års periode, en årlig forøgelse af driftsudgifterne til kystredningen på godt 1 million kroner og lukning af redningsstationerne i Odden Havn, Slettestrand, Oksbøl og Sønderho. Endvidere skal der senest i 2004 foretages en fornyet vurdering af kystredningen i området fra Thyborøn til Hanstholm.

1. marts

Etablering af midlertidige udgaver af EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité i Bruxelles, en militær komité og en militær stab. Danmark deltager i arbejdet i alle organer under fuld respekt for forsvarsforbeholdet.

13. marts

Forsvaret og Socialministeriet lancerer et nyt fælles projekt NY START, hvor unge får en anden mulighed for social integration, bl.a. ved at sejle med et af søværnets skibe i en længere periode og derigennem lære gruppesammenhold.

14. marts

Supreme Allied Commander Europe general Wesley Clark aflægger besøg hos forsvarsminister Hans Hækkerup som led i sin afskedsrundrejse til NATO-hovedstæderne.

Den amerikanske general Wesley Clark besøgte forsvarsminister Hans Hækkerup under rundrejsen i Europa.
(Foto: Leif Ernst)

20. marts

Den fælles baltiske enhed, BALTSQN-1, deployeres til den Nordisk-Polske Kampgruppe i SFOR-missionen i Bosnien efter missionsorienteret uddannelse i Danmark og Estland. Enheden består af to estiske spejderdelinger suppleret med et multinationalt stabselement og afløser BALTCO-3 fra den fælles baltiske fredsstøttende bataljon, BALTBAT.

26. - 27. marts

Forsvarsminister Hans Hækkerup er vært for et seminar for SHIRBRIG-landenes forsvarsministre. Seminaret afholdes i New York og der drøftes SHIRBRIG's fremtid set i lyset af, at brigaden nu er meldt disponibel for FN.

Den nytiltrådte
SACEUR general
Joseph Ralston
besøgte også
forsvarsminister
Hans Hækkerup i
2000.
(Foto: Leif Ernst)

29. marts

Finansudvalget tiltræder et forligsrelateret projekt vedrørende etablering af Flyvevåbnets Hoveddepot på Flyvestation Skrydstrup til et samlet beløb på 86,4 millioner kroner.

29. - 31. marts

Forsvarsudvalget gennemfører orienteringsrejse til Bosnien og Kosovo.

12. april

Finansudvalget tiltræder aktstykke vedrørende opgradering af 51 brugte kampvogne af typen Leopard 2A4 til 2A5 standard til et samlet beløb på ca. 911 millioner kroner.

12. - 13. april

Forsvarsminister Hans Hækkerup er vært for et trilateralt møde i København, hvor den tyske forsvarsminister Rudolf Scharping og den polske forsvarsminister Janusz Onyszkiewicz deltager. Ministrene diskuterer det trilaterale samarbejdes fremtid, samt mulighederne for øget samarbejde mellem Østersølandene. Forsvarsministrene fra de tre baltiske lande deltager i denne del af mødet.

25. - 26. april

Forsvarsminister Hans Hækkerup er vært for nordisk forsvarsministermøde i Ribe, hvor man bl.a. drøfter situationen på Balkan, udviklingen af europæisk forsvars- og sikkerhedspolitik, Rusland og samarbejdet i Østersøområdet samt udvikling af det nordiske samarbejde. Ministrene beslutter at etablere et fast planlægningsselement for NORDCAPS-samarbejdet i Näsby i Sverige fra oktober 2000. Ved samme lejlighed gennemføres møde mellem de nordiske forsvarsministre og den tidligere chef for den NATO-ledede styrke i Kosovo general Dr. Klaus Reinhardt.

25. april - 30. juni

Danish Demining Center på Farum Kaserne gennemfører forsvarets første kursus i humanitær minerydning med kursister fra forsvaret og civile nødhjælpsorganisationer. Kurset tilvejebringer en grundlæggende personelmæssig forudsætning for dansk deltagelse i humanitær minerydning.

4. maj

Supreme Allied Commander Atlantic admiral Harold W. Gehman aflægger besøg hos forsvarsminister Hans Hækkerup som led i sin afskedsrundrejse til NATO-hovedstæderne.

*Den amerikanske admiral Harold W. Gehman besøger forsvarsminister Hans Hækkerup under sin afskedsrundrejse.
(Foto: Leif Ernst)*

9. - 11. maj

Forsvarsministeriet afholder sammen med det rumænske forsvarsministerium et "Defence Management Seminar for South Eastern European Countries". Seminaret gennemføres som støtte for NATO's Sydøsteuropainitiativ med deltagelse fra de fleste sydøsteuropæiske lande. Departementschef Anders Troldborg besøger samtidig sin rumænske kollega. Sammen åbner de seminaret.

11. maj

Første møde i EU's midlertidige militærkomité på forsvarschefniveau i Bruxelles.

24. maj

Finansudvalget tiltræder erstatningsanskaffelse for forsvarrets to resterende Gulfstream III inspektionsfly til et samlet beløb på ca. 497 millioner kroner.

Flyvevåbnet indkøber to Challenger til erstatning for Gulfstream III.
(Foto: Bombardier Aerospace)

24. maj

Finansudvalget tiltræder anskaffelse af nye geværer til hæren og hjemmeværnet til et samlet beløb på ca. 204 millioner kroner.

24. maj

Finansudvalget tiltræder anskaffelse af kommunikationsmateriel til hæren til et samlet beløb på ca. 542 millioner kroner.

24. maj

Finansudvalget tiltræder gennemførelse af vederlagsfri donation af inspektionsskibet BESKYTTEREN til Estland til et samlet beløb på ca. 30 millioner kroner. Donationen omfatter overdragelse af BESKYTTEREN samt tilhørende kommunikations- og navigationsudstyr, inventar, brand- og redningsmateriel mv. Endvidere omfatter projektet uddannelse af estisk personel i betjening og vedligeholdelse af skibet under dansk rådgivning i op til ca. 1 år efter overdragelsen.

Inspektionsskibet BESKYTTEREN blev i 2000 doneret til Estland.

(Foto: Forsvarskommandoen)

24. maj

Finansudvalget tiltræder, at Viborg Kaserne og Rosenstræde 21 afhændes til Viborg Kommune for et samlet beløb på ca. 44,5 millioner kroner.

1. juni

Det danske flybidrag til Balkan Air Operations (BAO) justeres, idet de danske F-16 jagerfly tages hjem fra Italien. Det danske bidrag udgør herefter seks F-16 jagerfly på beredskab i Danmark med periodiske deployeringer til Italien (se også 15. – 29. september).

F 16 jagerfly på Skrydstrup.

(Foto: J. Kjær)

6. juni

Det baltiske samarbejde vedrørende fælles lufrumsovervågning, BALTNET, bliver operativt ved åbningen af et regionalt luftovervågnings- og kontrolcenter i Litauen. Danmark bidrager med træning og uddannelse samt jord-til-luft kommunikationsudstyr.

6. - 9. juni

Danmark gennemfører den første Open Skies prøveflyvning over et fremmed land. Det sker over Ungarn under anvendelse af et ungarsk fly.

7. - 9. juni

Der afholdes forsvarsministermøde i forskellige fora: Euro-dinner, Den Nukleare Planlægningsgruppe (NPG), Forsvarsplanlægningskomitéen (DPC) og Det Nordatlantiske Råd for Forsvarsministre (NAC(D)) samt møde med den ukrainske forsvarsminister i NATO-Ukraine Kommissionen (NUC). Den 9. juni afholdes det første møde siden Kosovo-krisen i foråret 1999 med den russiske forsvarsminister i Det permanente Råd (PJC), samt møde med partnerlande i Det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd (EAPC), hvori også Rusland deltager, men dog ikke på ministerniveau. Hovedemnerne for ministrenes samtaler var situationen på Balkan samt opfølgningen på NATO-topmødet, herunder forsvarskapacitetsinitiativet og den europæiske sikkerheds- og forsvarsdimension (ESDI).

13. juni

Forsvarsminister Hans Hækkerup deltager i EU-rådsmøde (udenrigsministre) med deltagelse af forsvarsministre. På mødet endosses bl.a. det hidtidige arbejde med udvikling af EU's Headline Goal. Danmark erindrer om forsvarsforbeholdet.

16. juni

Partierne bag forsvarsforliget beslutter at gennemføre projektet vedrørende nedlæggelse af Flyvestation Værløse som operativ flyvestation som oprindeligt planlagt.

22. juni

Det første hold på det fælles baltiske forsvarsakademi, BALTDEFCOL, afslutter deres uddannelse på videregående stabskursus ved en ceremoni ledet af Estlands præsident Lennart Meri. Blandt dimittenderne er to danske officerer. Akademiet har en international lærerstab, heriblandt en dansk chef og tre danske undervisere.

29. juni

Forsvarsministeriet og SAS indgår en 5-årig aftale, der sikrer et samarbejde mellem militære og civile myndigheder omkring udvælgelse, uddannelse og ansættelse af piloter.

Jagerpilot gør klar til flyvning.
(Foto: Flyvevåbnet)

30. juni

---

2. Sjællandske Kampgruppe (Gardehusarregimentet) og
3. Sjællandske Kampgruppe (Den Kongelige Livgarde)
nedlægges.

1. juli

Lokalforsvarsregion Bornholms Værn oprettes. I regionen indgår Militærregion VII og Hjemmeværnet på Bornholm. Regionen består bl.a. af 3. opklaringsbataljon, der opstilles af Gardehusarregimentet, og som skal uddanne lette opklaringsenheder til de umiddelbare reaktionsstyrker og SHIRBRIG.

SHIRBRIG Planning Element og det danske hovedkvarter-kompagni ligger på Høvelte Kaserne i Nordsjælland. (Foto: Thomas Rønn)

1. juli

Sjællandske kampgruppe oprettes. Kampgruppen opstilles af den Kongelige Livgarde som en mobiliseringsenhed, der indgår som en del af NATO's hovedforsvarsstyrker til indsættelse i det nationale forsvar.

1. juli

Militærregion III og IV sammenlægges midlertidigt som Militærregion Sydjylland og Fyn på Odense Kaserne. Det er hensigten at sammenlægge den nye militærregion med de tilsvarende hjemmeværensregioner i juli 2001.

1. juli

Forsvarets Interne Revision (FIR) overflyttes fra Forsvarskommandoen Kontrolstab til en placering direkte under Forsvarsministeriet.

1. august

Kampvognseskadronen og andre elementer af den danske bataljon i Kosovo hjemtages som et led i en mindre tilpasning af det danske styrkebidrag.

9. august

Finansudvalget godkender, at der anvendes ca. 83,6 millioner kroner til bygning af bøjekutter nr. 2 til Farvandsvæsenet med henblik på aflevering omkring årsskiftet 2001 – 2002. Der er tale om et søsterskib til bøjekutteren JENS SØRENSEN. Godkendelsen af aktstykket medfører, at der opnås driftsbesparelser gennem udfasning/oplægning af de ældre inspektionsskibe LØVENØRN og ARGUS.

14. august

Danske soldater deltager i lukningen af det forurenende blysmelteværk i Zvecan ved Mitrovica i Kosovo.

Dansk kontrolpost ved blysmelteværket i Zvecan.
(Foto: Thomas Rønn)

14. - 25. august

Partnerskab for Fred (PfP) øvelse BALTIC LINK 2000 afholdes i Østersøen syd for Gotland med Sverige som vært. Danmark deltager med bl.a. F-16 jagerfly.

28. august

Forsvarsminister Hans Hækkerup mødes i Stavanger i Norge med sin norske kollega, forsvarsminister Godal, for bl.a. at drøfte forberedelserne til udsendelse af hovedkvarteret for KFOR 5 i 2001. Danmark og Norge yder en særlig støtte til opstillingen af kernestaben baseret på personel fra NATO-hovedkvartererne i Karup og Stavanger.

28. august - 7. september

NATO Air Meet 2000 på Flyvestation Karup. Mere end 1300 soldater og omkring 110 fly fra 12 NATO-lande gennemfører årets største fælles NATO flyveøvelse i Danmark.

Hovedvagten på
Flyvestation Karup
under NAM 2000.
(Foto: EJNF,
Flyvestation Karup)

15. - 29. september

Syv danske F-16 jagerfly forlægges til Grazzanise-basen i Italien og deltager i NATO's luftoperationer på Balkan. Forlægningen er en del af opretholdelsen af beredskabet mhp. deltagelse i luftoperationerne.

25. september - 6. oktober

Øvelse Nordic Peace 2000 gennemføres på Sjælland under ledelse af Østre Landkommando. I øvelsen deltager civile og militære fra Norge, Finland, Sverige, Island, Estland, Letland, Litauen og Danmark. Øvelsen fokuserer på fredsstøttende og humanitære operationer.

1. oktober

Forsvarschefembedet og Forsvarsstaben fylder 50 år.

1. oktober

Flyvevåbnets 50-års fødselsdag fejres på alle landets flyvestationer. Hendes Majestæt Dronning Margrethe besøger Flyvestation Værløse sammen med bl.a. Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik og Hans Kongelige Højhed Prins Henrik.

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II inspicerer de opstillede repræsentanter for flyvevåbnets soldaterforeninger under besøget på Flyvestation Værløse. (Foto: J.E. Rasmussen)

1. oktober

Der indføres en ændret rådighedskontrakt for personel ved forsvarets reaktionstyrkeenheder, herunder Den Danske Internationale Brigade. Kontraktperiodens varighed ændres fra tre til fire år, og rådighedsvederlagets størrelse gøres afhængig af antallet af udsendelsesdage. Samtidig bliver udbetalingen af bonus mere fleksibel.

10. - 11. oktober

Forsvarsminister Hans Hækkerup deltager i uformelt NATO-forsvarsministermøde i Birmingham i Storbritannien. Forsvarsministrene drøfter bl.a. situationen på Balkan og muligheden for at rationalisere styrkestrukturen uden at svække den militære tilstedeværelse i Kosovo og Bosnien, Forsvarskapacitetsinitiativet, herunder muligheden for at styrke og tilpasse NATO's forsvarsplanlægning samt den europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet. Forsvarsministrene mødes tillige med den russiske forsvarsminister Igor Sergejev.

Danske soldater under øvelse BALTIC EAGLE får besøg af chefen for Hærens Operative Kommando. (Foto: Lorentzen)

10. - 19. oktober

Øvelsen BALTIC EAGLE markerer afslutningen på anden fase i etableringen af den fælles baltiske infanteribataljon BALTBAT, som Danmark med en række vestlige lande har bistået til etableringen af siden 1994. BALTBAT trænes for første gang som en infanteribataljon inden for en brigadestruktur.

23. - 24. oktober

Hans Kongelige Højhed Prins Joakim besøger den danske bataljon i Kosovo.

26. oktober

Som den første internationale sammenslutning optager EUs Stabilitets Pakt det tidligere Jugoslavien efter de netop gennemførte demokratiske valg.

28. oktober

Første lokalvalg i Kosovo siden FN overtog administrationen af regionen. 20 partier opstiller mere end 5000 kandidater til 30 byråd, der på sigt skal overtage den lokale forvaltning fra FN. Der er en høj valgdeltagelse med en stemmeprocent på mellem 80 og 90. Den moderate Rugova vinder valget. Det serbiske mindretal i provinsen boykoter valget.

1. november

Dronningens Artilleriregiment oprettes i Varde. Samtidig nedlægges Nørrejske Artilleriregiment i Skive og Sønderjyske Artilleriregiment i Varde.

*Dronningens Artilleriregiments nye regimentsmærke med to korslagte kanoner under Margrethe I. krone.
(Tegning: Dronningens Artilleriregiment)*

2. - 4. november

Udvalget om den militære straffe- og retsplejeordning mv. foretog den sidste af årets tre tjenestestedsbesøg, da udvalget besøgte SFOR i Bosnien. Udvalget, der blev nedsat i maj 1999, afsluttede på møder i 2000 gennemgangen af den militære straffe- og retsplejelovgivning og påbegyndte herefter de egentlige overvejelser om behovet for hel eller delvis opretholdelse af ordningen.

9. november

Ved folketingsbeslutning B 33 gives der samtykke til udsendelse af det danske hovedkvarterkompagni til Etiopien/Eritrea i SHIRBRIG-regi.

13. november

Forsvaret støtter arrangementet ved Hendes Majestæt Dronning Ingrid's begravelse.

Hendes Majestæt Dronning Ingrid's kiste føres fra Christiansborg Slotskirke med bereden eskorte fra Gardehusarregimentet. (Foto: Thomas Rønn)

13. - 15. november

Finansudvalget er på studierejse til Kosovo og besøger bl.a. den danske bataljon.

15. november

Forsvarsminister Hans Hækkerup er vært for nordisk forsvarsministermøde på Frederiksberg Slot i København. Der drøftes bl.a. situationen på Balkan, udviklingen af europæisk forsvars- og sikkerhedspolitik, Rusland og samarbejdet i Østersøområdet, nordisk forsvarsmaterielsamarbejde samt udviklingen af NORDCAPS samarbejdet.

17. november

SHIRBRIG holder afskedsparade på Høvelte Kaserne i Nordsjælland forud for udsendelsen til Eritrea.

*Parade før udsendelsen af SHIRBRIG, hvor de nye uniformer og de blå baretter lyser op.
(Foto: Thomas Rønn)*

20. november

Uformelt EU-forsvarsministermøde i Bruxelles efterfulgt af EU-Rådsmøde (udenrigsministre) med deltagelse af forsvarsministre. Alle EU-lande minus Danmark tilmelder styrker til EU's Headline Goal. Danmark erindrer om forsvarsforbeholdet.

21. november

EU-landenes forsvarsministre mødes uformelt med forsvarsministrene fra de europæiske NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU, samt øvrige EU-kandidatlande - og efterfølgende alene med de europæiske NATO-lande, der ikke er medlemmer af EU. De 15 europæiske ikke-EU-lande erklærer sig alle rede til at bidrage med styrker til EU-ledede krisestyringsoperationer.

21. november

Inspektionsskibet BESKYTTEREN overdrages til den estiske flåde af forsvarschef, general Christian Hvidt, under et officielt arrangement i Tallinn, Estland, med deltagelse af den estiske præsident.

22. november

Forsvarsminister Hans Hækkerup besøger Multinational Corps Northeast (MNC NE) korpsøvelse CRYSTAL EAGLE i Polen sammen med sin tyske og polske kollega. Korpsstaben erklæres under øvelsen for operativ i artikel 5 missioner i henhold til NATO-traktaten.

23. - 24. november

Forsvarsministeriet er vært ved et juridisk ekspertmøde, hvor der opnås enighed om en endelig udformning af en aftale om status for det udenlandske SHIRBRIG personel, der gør tjeneste ved SHIRBRIG hovedkvarteret i Danmark samt om status for SHIRBRIG styrker i øvrigt, når de opholder sig på partnerlandes territorium. Aftalen skal efterfølgende godkendes politisk af de lande, der stiller styrker til rådighed for SHIRBRIG.

23. - 28. november

Materiel og køretøjer til det danske bidrag til SHIRBRIG til UNMEE udsendes fra Esbjerg.

27. november

De første hjulbaserede pansrede mandskabsvogne PI-RANHA overdrages i Oksbøl fra chefen for Hærens Materielkommando, generalmajor J.C. Frandsen, til forsvarschefen, general Christian Hvidt.

29. november

Finansudvalget tiltræder anskaffelse af nye transportfly af typen C-130-J-30 som erstatning for de eksisterende tre transportfly af typen C-130H Hercules til et samlet beløb på ca. 2.184 millioner kroner.

Flyvevåbnets C-130H Hercules på Grønland under øvelsen PITUGFIK 2000.
(Foto: KRI)

4. december

Forsvaret tildeles Sikkerhedspris år 2000, der gives til styrkerne i Bosnien og Kosovo.

4. - 6. december

Der afholdes forsvarsministermøde i forskellige fora: Euro-dinner, Den Nukleare Planlægningsgruppe (NPG), Forsvarsplanlægningskomitéen (DPC) og Det Nordatlantiske Råd for Forsvarsministre (NAC(D)) samt møde med den russiske forsvarsminister i Det permanente Råd (PJC). Den 6. december afholdes møde med den ukrainske forsvarsminister i NATO-Ukraine Kommissionen (NUC), med fokus på bl.a. Ukraine's forsvarsreformplaner samt med partnerlandene i Det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd (EAPC). Hovedemnerne for ministrenes samtaler er situationen på Balkan samt opfølgningen på NATO-topmødet, herunder forsvarskapacitetsinitiativet og den europæiske sikkerheds- og forsvarsdimension (ESDI).

6. december

Finansudvalget tiltræder anskaffelse af observations- og ABC-materiel til hjemmeværnet til en samlet værdi på ca. 51 millioner kroner.

8. december

Forslag til lov om forsvarets formål, opgaver og organisation mv. og forslag til lov om hjemmeværnet bliver første behandlet i Folketinget.

9. december

Første hold danske soldater flyver til Massawa i Eritrea.

12. - 13. december

Han Kongelige Højhed Kronprins Frederik besøger Den Nordisk-Polske Kampgruppe i Bosnien.

13. december

De danske soldater begynder indretning af initiallejren CAMP GREENFIELD 10 kilometer uden for Eritreas hovedstad Asmara. De danske soldater skal bo her indtil de har bygget CAMP BIFROST i selve Asmara færdig.

14. december

Med baggrund i sommerens debat om eftersøgnings- og redningstjenesten i Danmark udsender Skibsfartens og Luftfartens Redningsråd "Redegørelse vedr. eftersøgnings- og redningstjenesten i Danmark". Redningsrådet anbefaler blandt andet, at en række forhold bør belyses yderligere, inden der træffes endelig beslutning om Redningsstation Sønderho's fremtid. Efter en drøftelse med partierne bag forsvarsforliget af redegørelsen beslutter forsvarsministeren, at Redningsstation Sønderho oprettholdes uændret foreløbigt til medio 2004, hvor stationens fremtid revurderes.

14. december

Forsvarsministeren drøfter den fremtidige anvendelse af Søgårdlejren med forligspartierne, og det besluttes, at Søgårdlejren skal forblive i hjemmeværnets regi.

16. december

Hovedkvarterkompagni SHIRBRIG meldes operativ i Eritrea og stilles under kommando af Force Commander UNMEE.

21. december

Forsvarsminister Hans Hækkerup træder tilbage til fordel for en stilling som FN-administrator af Kosovo.

Forsvarsminister Hans Hækkerup ses under afskedsreceptionen sammen med den amerikanske ambassadør Richard Swett og forsvarschefen, general Christian Hvidt.
(Foto: Leif Ernst)

21. december

Statsminister Poul Nyrup Rasmussen præsenterer sin nye regering, hvor minister for udviklingsbistand Jan Trøjborg overtager posten som forsvarsminister.

Forsvarsminister Jan Trøjborg ses her sammen med forsvarschefen, general Christian Hvidt, og chefen for forsvarsstaben, generaløjntant Hans Jesper Helsø.
(Foto: Leif Ernst)

21. december

Folketingsmedlem Erling Christensen (S) udpeges til ny kommitteret for Hjemmeværnet for en 4-årig periode.

31. december

Østre Landkommando nedlægges. Desuden nedlægges/sammenlægges kamptroppersnes regimenter, så der for fremtiden er fire regimenter: Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentet, Prinsens Livregiment og Jyske Dragonregiment.

December 2000

Det femte og sidste af MCM-modulerne til STANDARD FLEX 300 programmet bliver overdraget til operativ brug.

Forsvarschef, general Christian Hvidt, deltager i paraden på Ringsted Kaserne, hvor Østre Landkommando nedlægges.
(Foto: Thomas Rønn)

Tillæg 1

Forsvarets økonomi**Forsvarsbudget**

Nedenstående tabeller belyser i hovedtræk udviklingen i forsvarsbudgettet i perioden 1997-2001. For så vidt angår perioden indtil 1999 baserede forsvarsbudgettet sig på Aftale af 8. december 1995 om forsvarets ordning 1995-1999. Hovedsigtet i dette forsvarsforlig var at videreføre den omstrukturering af dansk forsvar, som den sikkerhedspolitiske situation mv. tilsagde.

Forsvarsbudgettet for 2000 og 2001 baserer sig på Aftale af 25. maj 1999 om forsvarets ordning 2000-2004. I nærværende forsvarsforlig sker der en betydelig omstilling af dansk forsvar muliggjort af den ændrede sikkerhedspolitiske situation. Vægten i dansk forsvar forskydes fra mobilisering til krisestyring og vægt på reaktionsstyrker.

Budgettet reguleres som hidtil for stigninger i personeludgifterne, for pensionsreguleringer og andre nye eller ændrede afgifter samt for valutakursudsving og prisudvikling for materiel, brændstof m.m., som det er nødvendigt at importere. Forsvarsbudgettet reguleres i øvrigt efter samme regler som det øvrige statsområde.

Forsvarsbudgettets hovedposter

Tabel 1: Forsvarsbudgettets hovedposter for perioden 1997-2001 i mio. kr. (i årets priser)

	1997	1998	1999	2000	2001
Fællesudgifter	120,0	124,6	129,7	154,2	257,4
Centralstyrelsen	120,0	124,6	129,7	154,2	257,4 ¹
Militært forsvar	16.110,5	16.568,9	16.881,9	16.751,0	17.206,3
Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet	15.660,4	16.232,0	16.410,4	16.315,8	16.750,3
Særlige udgifter vedr. NATO	276,4	197,4	327,3	320,8	348,2
Service- og hjælpetjenester	173,7	139,5	144,2	114,4	107,8
Civil virksomhed	220,0	222,0	225,8	265,8	226,6
Farvandsvæsenet m.v.	188,6	197,4	194,1	254,3	214,4
Øvrig civil virksomhed	31,4	24,5	31,7	11,5	12,2
Forsvarsbudget i alt	16.450,5	16.915,5	17.237,4	17.171,0	17.690,3

Anm.: For 1997-1999 er der anvendt statsregnskabstal og for 2000 tal fra finanslov samt forslag til tillægsbevillingslov. For 2001 er anvendt tal fra finanslov for 2000.

De anførte beløb for 1997-2001 er ekskl. "Indtægtsbudgettet" ("Isafgifter fra skibe og havne" og "Renter"). Forsvarsbudgettet er opgjort ekskl. moms.

Note: 1) beløbet omfatter udgifter på 104,2 mio. kr. til østsamarbejdsaktiviteter, som vil blive fordelt på myndigheder ved forslag til tillægsbevillingslov for 2001.

Forsvarsbudgettets udgiftsfordeling på hovedområder

Tabel 2: Forsvarsbudgettets udgiftsfordeling på hovedområder for perioden 1997-2001 i pct.

	1997	1998	1999	2000	2001
Forsvarsbudgetet i alt	16.450,5	16.915,5	17.237,4	17.171,0	17.690,3
Lønudgifter i pct.	53,6	54,7	54,6	54,2	52,1
Udgifter til materiel- anskaffelser i pct. ¹	16,5	18,9	18,3	22,7	18,9
Udgifter til større skibe, byggeri og infrastruktur i pct	3,7	2,6	2,7	0,8	4,5
Øvrige udgifter i pct. ²	26,2	23,8	24,4	22,3	24,5
I alt i pct.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Noter: 1) omfatter alle materielanskaffelser, jf. standardkonto 15 "Erhvervelse af materiel, netto."

2) omfatter primært køb af varer og tjenesteydelser samt leje, vedligeholdelse og skatter.

Udgifter til forsvarets internationale opgaver

Tabel 3: Udgifter til internationale opgaver for perioden 1997-2001 i mio. kr. (i årets priser)

	1997	1998	1999	2000	2001
NATO ¹	646,9	506,7	647,6	649,8	680,7
Deltagelse i FN-, OSCE- og NATO-opgaver ²	622,2	594,3	979,8	1.098,2	877,2
EU-monitorer og OSCE-observatører ²	15,8	15,1	18,3	12,2	14,0
Østsamarbejde	76,6	86,2	90,5	102,0	104,2
Internationale udgifter i alt	1.361,5	1.202,3	1.736,2	1.862,2	1.676,1

Anm.: For 1997-1999 er anvendt regnskabstal. For 2000 og 2001 er anvendt budgettal.

Noter: 1) omfatter "Særlige udgifter vedr. NATO" samt udgifter til NATO-stabe opgjort netto.

2) udgifterne er opgjort brutto inkl. lagertræk.

NATO-landenes forsvarsudgifter

Tabel 4 og 5 viser NATO-landenes forsvarsudgifter henholdsvis som andel af bruttonationalproduktet og pr. indbygger opgjort i USD.

Forsvarsudgifternes opgørelse bygger på fælles NATO-definition, som for Danmarks vedkommende adskiller sig fra det af Folketinget vedtagne forsvarsbudget. NATO-definitionen indebærer, at visse udgifter uden for §12 (Forsvarsministeriet) medregnes, herunder f.eks. dele af Danmarks Meteorologiske Institut og Kort- og Matrikelstyrelsens budgetter, de faktisk udbetalte pensioner og moms. Endvidere medtages visse driftsudgifter under den civile virksomhed ikke.

Forsvarets materiel må til stadighed leve op til Danmarks forpligtelser. Her ses korvetten NIELS JUEL efter den seneste opdatering.

(Foto: Forsvarskommandoen)

Tabel 4: NATO-landenes forsvarsudgifter i pct. af bruttonationalprodukt for perioden 1996-2000 (i årets priser)

Land	1996	1997	1998	1999	2000
Tyrkiet	4,1	4,1	4,4	5,4	6,0
Grækenland	4,5	4,6	4,8	4,8	4,9
USA	3,5	3,3	3,1	3,0	3,0
Frankrig	3,0	2,9	2,8	2,7	2,7
NATO	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5
UK	3,0	2,7	2,7	2,5	2,4
Tjekkiet				2,2	2,3
Portugal	2,4	2,4	2,2	2,2	2,2
Polen				2,0	2,0
Italien	1,9	2,0	2,0	2,0	1,9
Norge	2,2	2,1	2,3	2,2	1,9
Ungarn				1,6	1,7
Holland	1,9	1,8	1,8	1,8	1,6
Danmark	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5
Tyskland	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
Belgien	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
Spanien	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Canada	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2
Luxembourg	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7

Anm.: Tjekkiet, Polen og Ungarn indtrådte som NATO-medlemmer i 1999.

Tabel 5: NATO-landenes forsvarsudgifter pr. indbygger i USD for perioden 1996-2000 (i 1995-prisniveau og -vekselkurs)

Land	1996	1997	1998	1999	2000
USA	1.002	985	950	947	968
Norge	809	793	840	831	809
Frankrig	803	802	776	780	785
Grækenland	516	542	587	609	633
NATO	645	634	621	582	589
Danmark	591	595	594	587	567
UK	578	541	546	534	526
Holland	524	517	509	529	500
Tyskland	495	481	482	490	484
Belgien	431	426	423	426	427
Luxembourg	354	375	397	399	397
Italien	340	336	343	350	343
Portugal	260	265	255	267	273
Canada	278	257	277	285	265
Spanien	215	217	212	213	225
Tyrkiet	113	117	119	123	136
Tjekkiet				115	120
Ungarn				84	91
Polen				83	85

Anm.: Tjekkiet, Polen og Ungarn indtrådte som NATO-medlemmer i 1999.

Lovforslag i 2000

Forslag	Stillet	Behandlet
1 Forslag til lov om forswarets formål, opgaver og organisation m.v. (L 126). Af forsvarsministeren (Hans Hækkerup).	29. november	1. behandling 8. december Henvist til Forsvarsudvalget
2 Forslag til lov om hjemmевærnet. (L 127). Af forsvarsministeren (Hans Hækkerup).	29. november	1. behandling 8. december Henvist til Forsvarsudvalget

Tillæg 3

Beslutningsforslag i 2000

Forslag	Stillet	Behandlet	
<p>1 Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse inden for rammen af Stand-by Forces High Readiness Brigade (SHIRBRIG) i en FN-fredsbevarende operation i Etiopien/Eritrea. (B 33).</p> <p>Af Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).</p>	<p>31. oktober</p>	<p>1. behandling</p> <p>2. (sidste) behandling</p>	<p>2. november</p> <p>Henvist til Forsvarsudvalget</p> <p>9. november</p>

Forespørgsler i 2000

Forespørgsel	Stillet		Foretaget
<p>1 Forespørgsel til forsvarsministeren om dansk deltagelse i KFOR-styrken og formålet med denne (F 2). Af Peter Skaarup (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF) og Pia Kjærsgaard (DF).</p>	Anmeldt	4. oktober	1. november
	Fremmet	11. oktober	
<p>2 Forespørgsel til justitsministeren, forsvarsministeren og forskningsministeren om den parlamentariske kontrol med Echelon. (F 5). Af Keld Albrechtsen (EL), Søren Søndergaard (EL) og Frank Aaen (EL).</p>	Anmeldt	6. oktober	9. december
	Fremmet	12. oktober	

Tillæg 5

Samrådsspørgsmål

Spørgsmål	Stillet
<p>J Ministeren bedes redegøre for den af de netop hjemvendte soldater i Kosovostyrken fremsatte kritik af soldaternes materiel mv.</p>	27. januar
<p>K Vil ministeren redegøre for de specifikke grunde til at indkøbe Challenger passager- og ambulancefly til brug på Færøerne og Grønland,</p> <ul style="list-style-type: none"> - når disse fly pga. deres aerodynamiske egenskaber manøvrerer dårligt under de vanskelige vind- og vejrforhold, som især forekommer på Grønland og på Færøerne? - når flyene ikke kan starte med fuld last på korte baner? - når flyene bliver kritiseret for ikke at være egnet til flyvning med patienter på bårer, og netop patientflyvning er en af flyets vigtigste opgaver? - når vinduerne i flyene er for små til effektiv miljø- og fiskeriovervågning? <p>Kendte forsvarer til disse mangler, da man købte flyet? Hvis ikke forsvarer kendte til disse mangler, inden man købte flyet, hvilke konsekvenser vil det da få? Er det korrekt, at man er nødt til at udskifte flyets bund for at gøre det lettere? Hvad er de samlede udgifter ved de moderniseringer, der er forudsætningen for, at flyet kan anvendes? Er det korrekt, at man ikke vil kunne nå at gennemføre operative tests og se resultatet af disse, før der tages stilling til køb af flere Challengerfly?</p>	27. januar
<p>L Ministeren bedes kommentere vedhæftede artikler med titlerne "Brugbare fly udskiftes" og "Gådefuld milliardinvestering" i Jyllands-Posten d. 28. februar 2000. Vil ministeren i den forbindelse be- eller afkræfte, at det er taktiske overvejelser, der ligger til grund for, at Herkules-flyene udskiftes nu?</p>	28. februar
<p>M Ministeren bedes oplyse, om der har været overvejelser om at få uvildig rådgivning i forbindelse med større materielanskaffelser</p>	28. februar

Spørgsmål	Stillet
<p>N Ministeren bedes redegøre for det svenske forslag om oprettelse af en nordisk militær EU-enhed samt for regeringens svar herpå.</p>	29. februar
<p>O Ministeren bedes på baggrund af Danmarks Radios dokumentarudsendelse "The Challenger" den 8. marts 2000 om Challenger-flyene (jf. alm. del - bilag 154) give en generel vurdering af udsendelsens påstande, herunder udtalelserne om flyenes uegnethed i forhold til transport af meget syge mennesker, samt hvorvidt der er foregået magtfordrejning.</p>	9. marts
<p>P Under henvisning til vedlagte 3 artikler fra Morgenavisen Jyllands-Posten den 1. og 2. april 2000 bedes ministeren redegøre for, om Danmark mangler større fartøjer inden for søværnet, der kan medvirke i internationale aktioner.</p>	3. april
<p>Q Ministeren bedes redegøre for, om søværnet blev udsultet materielmæssigt ved forsvarsforliget.</p>	3. april
<p>R Kan ministeren bekræfte, at søværnet ikke fik, hvad de bad om ved indgåelsen af forsvarsforliget, mens anskaffelsen af Hercules-flyene ikke var en nødvendighed for udførelsen af forswarets opgaver, hverken nationalt eller internationalt?</p>	3. april
<p>S Vil ministeren sikre, at der foretages en tilbundsgående undersøgelse af, om de sygdomme, som en række børn af Golfveteraner har pådraget sig, stammer fra deres fædres virke i området under Golfkrigen?</p>	2. maj
<p>T Ministeren bedes oplyse, hvilke overvejelser ovennævnte oplysninger giver anledning til i forbindelse med udsendelse af danske soldater til internationale operationer, herunder i form af indhentelse af oplysninger om andre deltagende landes brug af våbentyper.</p>	2. maj
<p>U Ministeren bedes oplyse, om lokalbefolkningen i Golfområdet lider af tilsvarende sygdomme.</p>	2. maj

Spørgsmål	Stillet
V Ministeren bedes redegøre for flytningen af flyveåbnets redningshelikoptere, blandt andet fra Skrydstrup til Karup, herunder for hvad en forøget flyvetid hver vej på 34 minutter kan forventes at have af indflydelse på en redningsaktion i Syd- og Sønderjylland.	21. juli
X Ministeren bedes redegøre for bevæggrundene for nedlæggelsen af Flyvestation Værløse, herunder konsekvenserne for luftforsvaret af Sjælland og andre øer.	21. juli
Y Ministeren bedes redegøre for konsekvenserne af lukningen af redningsstationerne Oksbøl, Fanø samt Sjællands Odde.	8. august
Z Ministeren bedes redegøre for, hvilke konsekvenser flytningen af redningsskibet "Nordsøen" fra Esbjerg Havn vil få for redningsberedskabet i de tyndbefolkede kystområder.	8. august
Æ Ministeren bedes uddybe situationen for redningsstation Sønderho.	9. august
A Ministeren bedes orientere om status for ingåelse af kompensationsaftaler som følge af forsvarets indkøb af udstyr i udlandet, herunder oplysning, om der er tale om aftaler, der giver fuld kompensation til dansk industri.	10. oktober
B I tilfælde af, at forsvarets indkøb i udlandet ikke altid udløser fuld kompensation til dansk industri, hvilke initiativer vil ministeren da tage for at sikre, at dansk industri får den kompensation, som industrien har krav på?	10. oktober
C Ministeren anmodes om at kommentere vedlagte artikel fra Daily Telegraph af 7. december 2000, i hvilken forbindelse ministeren tillige anmodes om at redegøre for, om Frankrig (premierminister Jospin) ifølge ministerens vurdering reelt søger at løsrive EU's kommende militære struktur og udrykningsstyrke fra NATO og dermed USA.	20. december

Ordliste

- BALTBAT** Baltic Battalion. Den fælles baltiske fredsbevarende bataljon, hvor soldaterne bl.a. uddannes i Danmark.
- BALTDEFCOL** Baltic Defence College. Et fælles baltisk forsvarsakademi etableret i Tartu i Estland.
- CFE** Conventional Armed Forces in Europe. Betegnelsen for en konventionel nedrustningsaftale i Europa fra Atlanten til Ural, som trådte i kraft i 1992. CFE traktaten binder også parterne til at levere detaljerede informationer om deres forsvar og give adgang til gensidige inspektioner.
- DeMars** Dansk Forsvars Management- og Ressourcestyringssystem.
- DCI** Defence Capability Initiative. Et initiativ til styrkelse af NATO's militære kapaciteter.
- DPC** Defence Planning Committee. NATO's forsvarsplanlægningskomité.
- EAPC** Euro-Atlantic Partnership Council. Det Euro-Atlantiske Samarbejdsråd, der afløste NACC i 1997.
- EOD** Explosive Ordnance Disposal. Ammunitionsrydning, dvs. rydning og desarmering af konventionel ammunition, dvs. fabriksfremstillede bomber, granater og miner.
- ESDI** European Security and Defence Identity. Den Europæiske Sikkerheds- og Forsvarsidentitet.
- ESDP** European Security and Defence Policy. Den Europæiske Sikkerheds- og Forsvarspolitik.
- EU** European Union. Den europæiske union.
- FN** De Forenede Nationer. Se også UN.
- KFOR** Kosovo Force. NATO-ledet multinational militær styrke indsat i Kosovo.

MCMFORNORTH	Mine Countermeasures Force, North. NATO's nordlige stående minerydningsstyrke.
MNC NE	Multinational Corps Northeast. Det multinationale korps med hovedkvarter i Szczecin i Polen, hvor Danmark, Tyskland og Polen bidrager.
NAC (D)	North Atlantic Council for Defence Ministers. Det Nordatlantiske Råd for Forsvarsministre.
NATO	North Atlantic Treaty Organization. Den Nordatlantiske Traktatorganisation.
NORDCAPS	Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support. Nordisk samarbejde inden for det fredsstøttende område.
NPG	Nuclear Planning Group. NATO's nukleare planlægningsgruppe.
NUC	NATO-Ukraine Commission. NATO-Ukraine kommissionen.
OHR	Office of the High Representative (Bosnia). Den Høje Repræsentant for Bosnien-Herzegovina. Parterne i Dayton fredsaftalen anmodede det internationale samfund om at udpege en Høj Repræsentant, som kunne varetage den overordnede koordination af den civile indsats i Bosnien-Herzegovina.
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe. Organisationen for sikkerhed og samarbejde i Europa.
PfP	Partnership for Peace. Partnerskab for Fred. Udviklet inden for rammer af NACC (se denne) som et vigtigt skridt i NATO's åbning mod øst.
PJC	Permanent Joint Council. NATO-Ruslands permanente samarbejdsråd.
PSC	Political and Security Committee. EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité.

SACEUR	Supreme Allied Commander Europe. Den øverstkommanderende for NATO styrkerne i Europa.
SFOR	Stabilization Force. Den NATO-ledede militære styrke, der afløste IFOR i Bosnien- Hercegovina. Se også IFOR.
SHIRBRIG	Stand-by Forces High Readiness Brigade. Hurtig udrykningsstyrke til rådighed for FN, hvor planlægningselementet ligger på Høvelte Kaserne i Nordsjælland. SHIRBRIG blev den 23. december erklæret til rådighed for FN fra ultimo januar 2000.
STANAVFORLANT	Standing Naval Force Atlantic. NATO's stående styrke i Atlanten.
UN	United Nations. Se også FN.
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees. FN's Flygtninge Højkommissær.
UNIFIL	United Nations Mission in Libanon. En FN-ledet fredsbevarende mission i det sydlige Libanon
UNMEE	United Nations Mission in Etiopia/Eritrea. En FN-ledet fredsbevarende mission i Etiopien/Eritrea.
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo. FN's midlertidige civile administration i Kosovo.
WEAG	Western European Armaments Group. Forum for det vesteuropæiske forsvarsmaterielsamarbejde.
WEAO	Western European Armaments Organisation. Et "europæisk materielagentur", der varetager opgaver for nationerne inden for forsknings- og teknologiområdet.
WEU	Western European Union. Den Vest-Europæiske Union, der er under afvikling: Dette indebærer bl.a., at en del af WEU-elementerne overføres til EU. WEU's forpligtelse om kollektivt forsvar vil dog fortsat "hvile" i WEU, og WEU's Parlamentariske Forsamling fortsætter indtil videre sit virke.

